

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostopenjski politna vrsta mal
oglasni po Din 1-50 in Din 2-
veliki oglasni nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, posilna itd.
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust.

Izbeha vsak dan izveniš
ponedeljka in tveva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; neizplačana pisma se ne
sprejemajo. Redn. telet. št. 50, uravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, prške in dunaj. 24.797.

V tvojem taboru je Slovenija.

Reško vprašanje rečeno.

POPOLNA KAPITULACIJA NAŠE DELEGACIJE. — VSI ITALIJANSKI PRED-
LOGI SPREJETI.

Belgrad, 29. avgusta. (Izv.) Po poročilih iz Rima je na današnji seji paritetne komisije prišlo do popolnega sporazuma v reškem vprašanju. Z uradne strani se niso izdala nikakoli poročila, ve se le toliko, da bodo pogajanja končana 30. avgusta. Fran-

coski ministrski predsednik Poincare je vplival, da se bodo pogajanja tako hitro končala. Lahko se reče, da je naša delegacija popolnoma kapitulirala ter v celoti sprejela italijanske predloge.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 29. avgusta. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta, kateri je predsedoval namestnik ministrskega predsednika dr. Velizar Janković, je poročal minister za šume in rude dr. Srškić o rudarski stavki v Sloveniji. Po njegovem poročilu so se delavci v Trbovljah začeli vračati na delo, tako da je v najkrajšem času pričakovati konec stavke. — Železniški minister je poročal o stavki mornarjev, ki je končana. — Zunanji minister dr. Ninčić je poročal o stanju pogajanj z italijansko delegacijo.

DR. NINČIČ ODPOTOVAL V ŽENEVO.

Belgrad, 29. avg. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčić je nocoj odpotoval v Ženevo, da se udeleži zasedanja Društva narodov. Med potjo se bo najbrže ustavil na Bledu.

«HRVAT» O NOTRANJEM POLOŽAJU.

Zagreb, 29. avgusta. (Izv.) Skoro vsi današnji listi se bavijo s sedanjim zadržanjem Slovencev. Najresneje piše «Hrvat» pod naslovom «Preurejeno veselje». List piše, da so se prezgodaj veselili tisti, ki so tendenciozno poročali o namerah SLS. Ti ljudje upajo, da bodo dr. Korošec in odposlanci muslimanov prišli v Zagreb in da se bodo vršila pogajanja. Po informacijah «Hrvata», ki jih je dobil z dobro počutene strani, je dr. Korošec na ponudbe dr. Velizarja Jankovića in Ljube Jovanovića stavil predpogoji, da se mora vzeti v razpravo ves problem v državi, da se mora rešiti ne samo slovensko, ampak tudi hrvatsko vprašanje s temeljito revizijo ustave.

DEMOKRATI IN OBČINSKE VOLITVE V SRBIJI.

Belgrad, 29. avg. (Izv.) Danes dopoldne je odpotoval predsednik demokratske stranke Davidović v Leskovac, kjer se bo zadržal kakih 15 dni, da preišče vse pritožbe proti občinskim volitvam.

VOLITVE NA IRSKEM.

London, 29. avgusta. (Izv.) Doslej so dobili pri volitvah na Irskem: vladna stranka 16, republikanska 4, kmečka stranka 2 in delavska stranka 1 mandat.

CENTRALNI KOMUNISTIČNI KOMITE V NEMČIJI RAZPUŠČEN.

Berlin, 29. avgusta. (Izv.) Pruski minister notranjih zadev je razpustil centralni komite berlinske komunistične organizacije.

PODRAŽENJE ŽELEZNICE V NEMČIJI.

Berlin, 29. avgusta. (Izv.) Minister za promet je odredil, da se od 1. septembra t. l. zvišajo pristojbine za osebne vlake od 150 tisoč na 160 tisočkrat mirovne cene.

NOVA ANGLEŠKA MINISTRA.

London, 28. avgusta. (Izv.) Neville Chamberlain je postal finančni minister, Johnston Hicks pa minister za narodno zdravje.

PRED GENERALNO STAVKO NA ČESKEM.

Praga, 28. avgusta. (Izv.) Kakor uradno poročajo, je konferenca delavskih obratnih svetov v severozapadnem delu Češkoslovaške sklenila predlagati vrhovnemu vodstvu delavskih strank, naj proglasi 48-urno generalno stavko, da se s tem pospeši konec rudarskega štrajka.

VELIKA PONEVERBA.

Budimpešta, 28. avgusta. (Izv.) Uradnik ogrske stavbinske in obrtne banke Halasy je poneveril 60 milijonov kron in pobegnil.

Delo za treznost.

(Govor dr. Fr. Kovačiča na slavnostnem zborovanju katoliškega shoda dne 28. avgusta.)

Pomenljivo je, da V. katoliški shod zaključuje svoje delo baš na praznik velikega sv. Avgušтина. Ali ni današnji povojni svet po svoji miselnosti in načinu življenja na las podoben mlademu, lahkomisljenemu, na svojo izobrazbo ponosnemu, pa vendar v velike znotraj zapletenemu Avguštinu-maniheju? Njegovi materi Moniki se je s pomočjo božje milosti posrečilo, spraviti sina na pravo pot in napraviti iz njega velikega cerkvenega učenika. Sličen je namen katoliškega shoda: na podlagi večnoveljavnih načel Kristusovega evangelija vdahnuti našemu ljudstvu novega duha, napraviti iz lahkomisljenih Avguštinovih-manihejcev velike in resne značaje.

Spreobrnjeni Avguštin nam v 8. pogl. IX. knjige svojih »Izpovedi« podaja malo sličico iz mladosti svoje neprecenljive matere. Zvedel je to iz njenih ust. Hiša, v kateri je bila rojena in vzgojena Monika, je po besedah Avguštinovih bila »dober ud cerkve božje«, vzgojena je bila »v strahu šibe Kristusove«. Poleg očeta in matere je skrbela za lepo vzgojo otrok še prav posebno neka stara dekla, ki je postovala že Monikinega očeta. Pridna dekla je imela na skrbi zlasti deklice, Moniko in njene sestrice. Modro in previdno jih je učila reda in premagovanja samih sebe. Tako stroga je bila, da jim ni pustila niti vode piti, kadar bi hotele, temveč le ob določenem času. Če so o nepravem času zahtevale vode, jih je starka zavrnila: Sedaj bi vodo pili, ker do vina ne morete; kadar pa bode te odrasle, bode te dobile, može, postale bode te gospe in gospodinje in pod svojo oblastjo bode te imele klet, potem pa bode vsak čas šle vino pit, če se sedaj navadite vsak čas vodo piti. Vina kajpada niso otroci nikdar dobivali.

Vkljub temu se je mala Monika nathoma navadila vino piti. V hiši so namreč imeli še drugo, mlajšo deklo, ki je stregla pri mizi. Z njo je Monika šla večkrat v klet po vino in druge reči. In tu v temni kleti je deklica iz otroške radovednosti srebnila iz steklenice malo vina, komaj toliko, da si je omočila ustnice. Čez nekaj časa pa se je tega navadila in potegnila malo več. Končno je popila že celo čašo. Dekla je to opazila, a si ni upala braniti gospodični, domači hčerki. Bila je skrajna nevarnost, da se deklica vkljub vsej skrbi roditeljev in stare pestunje navadi pitju. Tedaj je, pravi Avguštin, posegel vmes Bog sam in jo spravil iz nevarne poti. Nekega dne sta se z deklo po ženski navadi malo skregali. In v tem prepiru je razburjena dekla zabrusila gospodični v obraz trde besede: Ti grda pijanka, Ti! S temi — v naglici izgovorjenimi besedami — je Bog sam, pravi Avguštin, ozdravil Moniko. Na dno duše so jo spekle deklinde besede, v onem trenutku je v svojem srcu obsodila in opustila tisto navado. In postala je svetnica, vredna mati velikega Avgušтина. Kaj bi bilo v nasprotnem slučaju? Če iz tega, da Avguštin baš to potezo poroča iz mladosti svoje matere, ko jih je gotovo imel drugih dovolj na razpolago, lahko spoznamo vso resnobo in dalekosežnost predmeta, ki je odkazan mojemu govoru.

I.

Aktualnost alkoholnega vprašanja uvidevajo dandanes bolj in bolj vse kulturno države ter skušajo s postavitvijo in drugimi uredbami preprečiti ali vsaj omejiti alkoholno povodenj. Ali se more najti opti-

monizma in poleg socialne preuredbe družbe terjati tudi npravstveno reformo srca. Govornik pa je preko mehanizirajoče oblike boljše vizma kazal na zdravejšo, tudi slovenski mentaliteti bolj odgovarjajočo: na samoupravno združeno organizacijo pod socialno kontrolo, pod regulativno oblastjo celokupnosti. Dasi so vsi govori na slovenskem katoliškem shodu splošnega pomena za orientacijo katoličanov sploh, je naslednji govor dr. Lamberta Ehrlicha o katoliški internacionali, prav posebno važen za katolike celega sveta, ker vsebuje apel na vse katoliške narode da svoje politične smernice uravnajo po krščanskem Ethosu. In drugod, isto pozornost, ki jo je zbudil med katoličani v Nemčiji, Italiji, Franciji in drugod, isto pozornost, ki jo je zbudil na slovenskem katoliškem shodu, kjer je mnogobrojna množica govorniku priredila zasluženke tople ovacije.

Lepše pa se peti slovenski katoliški shod ni mogel zaključiti nego z besedami ljubljanskega knezoškofa, ki je pokazal, kako živahne debate v raznih odsekih katoliškega shoda dokazujejo bujno življenje, ki polje v žilah našega pokreta, kako so znamenje, da se mi razvijamo od še nedovršenih oblik do vednobolj dovršenih, kako življenje in njega tvorna sila med nami ne pojema, temveč raste in sprejema vase nove pobude, nove iniciative, se pametno prilagodi novim potrebam časa in nas sili vedno dalje, vednobolj navzgor, kar je sigurno jamstvo za to, da je bodočnost naša!

Govori na manifestacijskih zborovanjih pa so bili le izraz dela, ki se je izvrševalo v odsekih. Da to delo ni bilo mehanično, ampak da so položili vsi, ki so se ga udeležili, vanj svojo dušo, o tem so pričale živahne debate, temperamentna izjava misli in pretresanja prav vsake točke predlaganih resolucij, kar se je pokazalo tako v socialnem odseku in v odseku za narodno prosveto, kakor v odsekih za šolstvo, za leposlovje, znanost in umetnost, za verski prepoved in za cerkveno politiko. Povsod so debaterji stali na višini, povsod se je pokazalo, da slovenski katoličani korakajo naprej s časom, da ga umevajo in hočejo usmeriti po večnih načelih krščanskega Ethosa, da ne more med nami biti niti govora o kakšnem zastanku in da je vse, kar je resnično napredno, zbrano v katoliškem taboru, naj gre za probleme vsakdanjega kruha, kakor v socialnem odseku, ali za probleme umetniške kulture. Zlasti pa bo zahtevala, da se enkrat za vselej zagotovi obstoj slovenske univerze v polnem obsegu, to je, s pesterimi fakultetami, pričala o tem, da je razvoj znanstvenega življenja med slovenskim narodom na podlagi slovenskega jezika in samobitne slovenske kulture srčna zadeva ravno katoliških Slovencev, ki so vedno stali na braniku najvišjega znanstvenega zavoda našega naroda, dobro vedoč, da resnično znanstvo le pospešuje tista plemenita stremjenja človeške duše, ki se izražajo v religioznem spoznanju, čustvovanju in snovanju človeka.

Ta kratek posnetek vsega dela petega katoliškega shoda je le blede slika vsega, kar se je na njem resnično storilo, zasnovano in začrtano. Bilo je vekovitega pomena; delo trajne vrednosti, nam obenem v ponos, obenem pa v podnec za nadaljnje podvige, žrtve in borbe; delo, ki bo neslo sadove celokupnemu slovenskemu narodu, tudi tem, ki so stali ob strani, ker je bilo prežeto ljubezni, katera vse premaga!

Dr. Beneš v Rimu.

Rim, 29. avgusta. (Izv.) Agenzia Stefani javlja 28. avgusta: Češkoslovaški minister vnanih zadev dr. Beneš je danes dopotoval semkaj in začel takoj posvetovanja z Mussolinijem o trgovskih zadevah, ki interesirajo obe državi.

ZASEDANJE DRUŠTVA NARODOV.

Ženeva, 29. avgusta. (Izv.) Prva seja 26. zasedanja Društva narodov je določena na dan 31. avgusta.

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno 12
Za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

mist, ki bi zanikal potrebo protialkoholne-
ga boja in treznostnega gibanja v naši do-
movini? Statistika nam daje v nepodkup-
ljivimi številkami strašen odgovor, da se
razmeroma nikjer toliko ne popiva kakor
med Slovenci. Majhen, razkosen, primero-
ma reven slovenski narod je že pred dve-
ma letoma v enem letu zapil nad dve mi-
liardi kron! Pred to svoto izginejo popol-
noma zneski, ki jih ljudstvo daje prostovoljno
za prosvetne in dobrodelne namene.

Le preresnično je, kar ugotavlja pri-
pravljalni odbor v tozadevni resoluciji:
»Katoliški shod na ves glas poudarja: Na-
rod slovenski, čuj, tvoj največji sovražnik,
najbolj pekoča rana na tvojem telesu in
glavni vir tvoje duševne in gmotne bede je
alkoholizem, pijančevanje! To je glavni vir
surovosti, nprave pokvarjenosti, kričevih
izgredov in zločinov, ki so v žalost in sramo-
to vsemu narodu. Alkoholizem je naj-
večja ovira verskemu življenju, vzrok, da
delo na verskem polju ne rodi zaželenega
sadu. Dokler se ta rana ne zaceli, je resni-
čen napredek na verskem, kulturnem in
socialnem polju nemogoč, ker alkoholizem
sproti vse podira in uničuje.«

Statistika kaže, da je že sedaj vsak
šesti novorojeni otrok nezakonski in da
vsopredno s konsumom alkohola raste leto
za leto število zločincev in umobolnih.
Kakor mrtvaška lobanja zija v nas alkoholi-
zemu, njega učinki postajajo naravnost ka-
tastrofalni za tako maloštevilno ljudstvo
kakor smo Slovenci. Kolobarji te kuge se
vedno bolj in bolj širijo, prehajajo na žen-
stvo in mladino; fizična in duševna degenera-
cija naglo napreduje, z matematično go-
lovostjo pride v doglednem času do dejstva,
da bo večina prebivalstva po naših vaseh,
trgih in mestih prepita, slovensko ljudstvo
v svoji masi zastrupljeno z alkoholom, de-
generirano. Nevarnost je, da ne izpolnijo
med našim narodom strašne besede preroka
Jeremije (51, 57): »Napojil bom njegove
prave in njegove modrijane in njegove
vojvode, in bodo spali večno spanje in se
ne bodo vzbudili.«

II.

Oni, ki imajo za treznostno delo le
posmeh, radi stikajo po citatih sv. Pisma,
da olepšajo in opravičijo alkoholno uživa-
nje. In vendar, če se vglavimo v sliko bož-
jega razodetja Stare in Nove zaveze, ni
večjega kontrasta, kakor je med pijanstvom
in krščanstvom. Mimogrede bodi omenjeno,
da moj govor ne stoji na stališču stroge ab-
stinence, temveč to vprašanje pušča v
stran in razmotruje alkoholizem kot našo
socialno bolezen iz verskega in znanstve-
nega stališča. Gospod sam s markantnimi
potezami podaja sliko malopridnega hlap-
ca (Luki 12. pogl.). Ko hlapec misli, da
njegovega gospoda ne bo kmalu domov, za-
čne pretepati s hlapecem in dekle, gostiti se
in popivati! Ali ne sodi ta slika za
štoto in tisoče hišnih gospodarjev in oče-
tov današnjega časa? Odgrnimo le nekoli-
ko zavese skrivnostnega svetlišča družin-
skega življenja! Kolika gnusoba, kako stra-
šotni, sroci pretresajoči prizori se nam raz-
grinjajo tu! Kateri jezik naj dopove, kate-
ro pero naj opiše vse gorje, ki kali družin-
sko srečo naših rodov! In vzrok? Naj-
večkrat pijanstvo!

Ognjevit Lamennais je nekoč zapisal:
Kaj mislite, da pije človek, ki se mu v tre-
moči roki ziblje čaša? On pije solze, kri
in življenje svojih otrok in svoje žene!

Čudovito nasprotje nam stopa pred očmi
prvi binkoštni praznik: apostoli, polni pr-

vin sv. Duha, oznanjajo čuda božja. Med
strmečo množico pa se plazijo temne pri-
kazovalci, ki se norčujejo in delajo zlobne
opazke, češ, sladkega vinca so polni! Sv.
Duh — pa podlo pijanstvo, na ta kontrast
izrecno opozarja apostol Pavel, ko opomi-
nja: »Ne vpljanjajte se s vinom, v čemur
je nečistost, temveč napolnite se s svetim
Duhom« (Gal. 5). Isti apostol opetovano
naštevja med »deli mesa«, med najgrišimi
pregrehami — pijanstvo in med sovražniki
križa Kristusovega izrecno omenja pijanca.

Ako bi se komu odsekal palec na ro-
ki, je tudi najkrepkejša roka brez palca
slabotna. Tako je tudi versko-moralno živ-
ljenje brez treznosti roka brez palca. Vsled
alkoholizma peša naše versko-moralno živ-
ljenje.

Za časa vojne je bil pri neki romarski
cerkvi velikanski shod. Dopoldne se je
spovedovalo, obhajalo in pridigovalo, po-
poldne so pa bile gostilne polne. Žene, ki
so dopoldne pobožno sklepale roke, so si
še v poznem mraku v gostilnah nazdrav-
ljale in se navduševale k pitju, češ, le pij-
mo, saj mož ni doma! Drugi dan so si krč-
marji zadovoljno meli roke, češ, shod se je
slajšno obnesel! Neki župnik mi je pisal:
Pred 14 dnevi smo imeli misijon, sedaj nam
nesrečni špirit hoče vse ugonobiti.

In kako se onečščajo s pijančevanjem
dnevi Gospodovi! Nedelje in prazniki za
premnogo niso več dnevi počitka, razve-
drila in duševnega dviga, marveč dnevi
pitja. Zdi se, da iz grobov vstaja staro pa-
ganstvo! Statistika kaže, da se največ
prostaških zločinov zgodi pod demonskim vpli-
vom alkohola ob nedeljah in praznikih.

Kakor nalašč za naše razmere je Zve-
ličar nekdanj rekel, kako bodo mnogi trkali
na vrata večnega življenja in prosili: Go-
spod, odprj nam! Pa se jim bo odgovorilo:
Ne vem, od kod ste! In oni bodo rekli: Saj
smo vendar pred teboj jedli in pili
in po naših ulicah in cestah si učili! A zo-
pet jim bo odgovorilo: Ne vem, od kod ste;
pojdite proč, vi, ki ste delali hudobijo
(Luk. 13, 25—27). Po naših ulicah, po trgih
in vaseh in mestih se res oznanjuje evan-
gelij, stoje lepe cerkve, praznujejo se ve-
ličastni prazniki, a o svojem krščanstvu
morejo mnogi reči le to: pred teboj, pri
cerkvi smo ob nedeljah in praznikih jedli
in pili!

III.

Na čudovit način se v tej točki vjemata
etični red božjega razodetja in posledki
empirični ved. Poulični materializem sicer
kriči: le jejmo in pijmo, stremimo svojemu
telesu, dokler živimo! Nasproti temu opo-
minja krščanska ascetika: abstine, sustine!
Vzdrži se in premaguj se! Objektivna večda
o človeku sijajno potrjuje, kako globoka
resnica je v Kristusovih besedah: »Kdor
ljubi svoje življenje«, namreč po modrosti
mesa, »ga bo izgubil, kdor pa ga sovraži«,
kolikor namreč odklanja materialistično
uživanje, »ga bo našel« (Jan. 12, 25). Iz-
kušnja uči, da zmerno in zdržno življenje
ohranja človeka zdravega in čilega do vi-
soke starosti, dočim lahkoživci, katerim je
bog njihov trebuh, shirajo predčasno in
gredu v rani grob ali se vlačijo kakor sen-
ce po zemlji. Priporočajoč zmerno in trez-
no življenje, krščanstvo skozi vsa stoletja
zdravi boleznin in vzgaja zle duhove.

Kemija, fiziologija, higijena, psihiatri-
ja so popolnoma na jasnem glede vpliva
opojnih pijač na človeški organizem. Od kod
tista čarobna moč opojnih pijač, v kateri
kratkovidni ljudje iščejo vrhunce pozemelj-
ske sreče in lek zoper vse gorje, ki tlačí

Adamove otroke? Odgovor je popolnoma ja-
sen: vse opojne pijače vsebujejo kemično
sestavino ogljika, vodika in kisika z razli-
čno grupacijo. Ta sestavina tvori narkoti-
čen strup. V tem je vsa skrivnost opojnih
pijač. Vsako narkotično sredstvo v prvem
stadiju, ko prodre v jedro stanišča, povzro-
či neko živahno gibanje, kateremu pa sledi
kmalu ohromelost, ako se narkoza nade-
luje. Narcotica imajo dalje to lastnost, da
se pri daljni rabi morajo jemati vedno več-
je količine, ako se hoče doseči nameravan
učinek. Zatorej pivci hlepe po vedno moč-
nejših pijačah in končno najdejo uteho le
še v žganju. Stalno in trajno uživano nar-
kotično sredstvo pa nujno aficira razne or-
gane, v največji meri najnežnejše t. j. cen-
tralno živčevje, možgane in tu zopet naj-
bolj one dele, ki so finejši in so sedež du-
ševnega delovanja. Umsko življenje in svo-
bodno hotenje predpostavlja normalno fi-
ziološko bazo v centralnem živčevju. Opu-
ščenje, ki ga povzroča alkohol v nežnej-
ših delih možganske substance, ima za po-
sledico nepravilnosti v mišljenju in hote-
nju. Tu je psihološki razlog zločinom, sla-
bournosti, moralni podvrednosti in suro-
vosti pri alkoholikih.

Ker se pri opetovani rabi količina nar-
kotičnih sredstev mora množiti, je čisto na-
ravno, da uživanje opojnih pijač postane
časoma duševna in fiziološka potreba, ki
vedno napreduje, tako iz treznih ljudi po-
stajajo pivci, iz pivcev pa pijanci, tembolj,
ker se nagnjenje k pijači tudi podeduje ter
se potencira zlasti pri vnukih.

Kakor je torej alkoholizem sovražnik
krščanskega življenja, tako tudi kulturnega
napredka in socialne blaginje. Alkoholiz-
em individualno in kolektivno v kali ubija
višji kulturni polet, zlasti duševne kulture,
materijalno pa izrablja le v svoje podle
svrhe. Alkoholiziranemu ljudstvu je even-
tuelno gmotno imetje le v pogubo: čim več
ima, tem več zapije. Brez rešitve alkohol-
nega vprašanja ni sploh rešitve socialnega
vprašanja. To vprašanje obstoji v glavnem
v tem, da se ublaži socialna beda in ustvari-
jo pogoji za uspešen napredek in človeka
dostojno življenje. Individualna kakor
splošna blaginja predpostavlja fizično
zdravje, primerno gmotno blagostanje, mo-
ralni red in procvit umstvene izobrazbe.
Vseemu temu je alkoholizem diametralno
nasproten. Švicarski zdravnik dr. Migge je
po pravici rekel: »V kugi alkoholizma tiče
najmočnejše korenine socialne bede!« Fl-
nec Hellenius pa pravi: »Pijanstvo je mati
uboštva.«

IV.

Motivov je tedaj dovolj, da si slovenski
katoličani vzamemo prav resno k srcu be-
sede papeža Pija X., ki jih je sporočil sve-
tu po kardinalu Merry del Val-a: »Med so-
cialnimi deli gotovo ni bolj nujnega kakor
je boj proti alkoholizmu.« In papež Bene-
dikt XV. je izrekel: »Dobro stvar (delo za
treznost) treba nadaljevati vkljub vsem za-
prekam.« Vpraša se, kako naj uredimo na-
še delo za treznost?

Protialkoholni boj ima dva mogočna
zaveznika, pa tudi dva huda nasprotnika.
V prilog treznostnega dela je vzvišena eti-
ka božjega razodetja, ki obsoja pijanstvo
kot eno največjih grdobilj, in pa znanost,
ki je popolnoma razkrinkala vso prazno
vero v opojne pijače. Huda nasprotnika
pa ima treznostna akcija v ljudski neved-
nosti pa v nizkotnih instinktih materijal-
nega uživanja in dobičkarje. Končno mora
resnica zmagati, četudi po trdem boju.
Trebja le s poukom, v besedi in pisavi raz-
je slednjič bilo odprto pred nami, smo imeli
še kakih 200 vatlov preteči. Ko sva hitela k
obrezju, sva na veliko skrb videla, kako
je dila množica divjakov iz vasi in od vseh
vidnih mest otoka z vsemi znaki skrajne
besnosti in živalsko rjoveč proti nam. Že
sva hotela okreniti in iskati zavetja za ska-
lovjem, ko sem opazil za skaljo, ki je štr-
lela daleč v vodo, dva čolna. Hiteli smo tja
in našli čolna brez moštva in nenaložena.
Le troje velikih galapagos-želv in običajna
zaloga jermenov za 60 veslačev je ležalo na
dnu. Polastila sva se v hipu enega čolnov,
posadila vanj ujetnika in z vso silo odrin-
nila od kraja.

Ko pa smo bili približno 50 vatlov da-
leč, sva se spametovala in uvidela, kako
slabo je bilo, pustiti divjakom drugi čoln.
Tolpa je bila še enkrat tako daleč od bre-
ga kot mi in hitro bi nas zasledovala. Ni
bilo izgubljati časa. Bilo je več kot dvom-
ljivo, če bomo dospeli do čolna prej kot
divjaki. Vseeno pa je bilo še mogoče. Če
se nama bi posrečilo, je še upanje na reši-
tev. Drugače pa je le še preostalo, da naju
divjaki pobijejo.

Čoln je bil spredaj in zadaj enako zi-
dan, tako da ga ni bilo treba obračati. Pre-
menila sva le jermene. Ko so divjaki to
opazili, so podvojili besno kričanje in se z
bajno naglico približavali obrezju. Veslala
pa sva z močjo obupa in dospela do čolna
pred nasprotniki, razen enega, ki pa je re-
kord plačal z življenjem. Peters ga je ustrelil
v glavo, baš ko je stopil na prod. Ostali
so bili okoli 20 do 30 korakov za njim. Po-
lastila sva se čolna in ga skušala vleči za

odeto in naravno resnico spraviti do ob-
nega spoznanja in jih vtisniti v živo zavest
najširšim slojem.

1. Cerkveni služabniki naj le dobro
porabijo nedeljske perikope Pavlovih in
Petrovih listov, saj se iz teh perikop opo-
vano svesti apostolski kliče: Trezni bodite!

2. Nadalje je k temu poklicana šola,
kjer se naj od ljudske šole do univerze po-
pularizira znanstveno dognana resnica o
opojnih pijačah. Zlasti gospodarski pouk
se naj skrbno ozira na umestno uporabo
sadja in pasterizacijo sadnih sokov.

3. K temu so poklicana društva v svo-
jih predavanjih, ki naj čisto obravnavajo
tudi vprašanja ljudske hrane in higijene.

4. Končno se naj naše dnevno časni-
karstvo povzpne na neko višjo stopnjo lju-
dske vzgoje in naj dosledno pobija največje
ga ljudskega sovražnika. Žrtev alkoholi-
zma imamo dovolj v vseh slojih, stanovih in
strankah, naj se torej vseh dostojen lju-
de postavljajo na podlo in egoistično stališče,
da bi olepšavali in zagovarjali pijanstvo.

5. Neodoljivo moč ima psihološki za-
kon posnemanja; z alkoholom okuženi
osredje množijo pivce in pijance, le s
vzgledom se more uspešno zajeziti to
povodenj. Posameznike in društva poziva-
mo, da zatirajo uprav barbarske razvade,
ki silijo k pitju. Najmanj, kar se mora za-
tevat od vsakega poštenega človeka je to,
da vsaj z zabavljanjem in puhlimi doviti-
ne ovira in smeši treznostnega dela. Da
našnja farizejska družba nosi veličastno
krivdo na vsej alkoholni mizeriji! Vsepo-
sod človeka vabi in naravnost sili k popi-
vanju, ko pa se nesrečne žrtve zvalijo v
jarek pregrehe, pa prav po farizejsko vlija
moderna družba svoj nos in s prezirno
gleda na pijance, katere je sama vzgojila.

6. Po zgledu velikih kulturnih držav
naj se tudi pri nas mesto krčem snujejo
knjižnice, klubi, kjer se brez alkohola člo-
vek lahko izobražuje in kratkochaši. Po več-
jih krajih se naj povsod snujejo brezalko-
holne gostilne, kjer dobijo hrano brez pi-
jače ljudje, ki nimajo lastnega gospodinj-
stva.

7. Končno apelliramo na javne oblasti
in našo zakonodajo. Zalibog te oblasti mo-
gokrat z eno roko podirajo, kar z drugo
zidajo.

Pozdravljamo v načrtu za nov kazenski
zakonik naše kraljevine odstavek, ki la-
ključuje pijanost iz vrste razbremenilnih
okoliščin. Doslej se je obtoženec lahko iz-
govarjal, da je to in to storil v pijanosti
navadno se mu je verjelo in je bil oproščen
ali zelo milo obsojen. S tem se je dejal
le potuha malopridnim ljudem, češ, na-
prej se ga dobro napij, potem imaš pater-
da brez kazni lahko delaš, kar hočeš! Na-
načrt celo določa, da se tistim, ki stor-
kaznivo dejanje v pijanosti, nele odmer-
primerna kazen, marveč tudi prepoved
eno do pet let zahajati v krčme. Upamo,
da se v narodni skupščini ne bo nihče tak
daleč spozabil, da bi si skušal pridobiti po-
pularnost s pobijanjem te določbe!

Končno naj državna zakonodaja ene-
gično vzame v roke reforme degenerirane
ga sedanjega krčmarskega sistema, ki slo-
ni na nemoralnem načelu: čim več se po-
pije, tem boljše. Gostilna bodi dobrodelna
socialna naprava, ne pa zastrupilnica
in šola za zločinstva!

Sklenimo! Naši očetj se ob koncu slo-
vesnega ustoličenja karantanskih vojvod
tega najvažnejšega javnopravnega akta, za-
jeli s klobukom bistre studenčnice in je
podali novoustoličenemu vojvodu v opo-

Edgar Allan Poe:

Znameniti doživljaji Arturja Gordona Pyma.

(Dalej.)

Bila sva blizu soteske, kjer so bili za-
kopani tovariši, in sicer na južni strani po-
bočja. Pokrajina je bila nenavadno divja.
Spomnil sem se ob pogledu nanjo opisov
razdejanega Babilona. Razvaline pretrga-
nih skalnatih sten na severu so tvorile ka-
botično ozadje. Povsod drugod so pokrivala
ta ogromne groblje, ki so sličile ostankom
orjaških zgradb, dasi je bilo v podrobnos-
tih opaziti le malo umetnosti. Zlindre je
bilo vse polno; vmes so štrleli veliki, brez-
oblični kosi črnega granita in navrh stolpi
laporja. Vse to se je svetlikalo kovinasto.
Na otoku je bil tudi lapor črn; sploh ni bilo
najti svetlobarvne tvarine. Ogromne razva-
line niso nikjer očitovale sledi rastlinstva.
Nekaj silnih škorpionov se je plazilo okoli
obenem s kuščaricami, ki jih sicer v takšni
kiri ni najdeš.

Nekaj je bilo treba jesti; to je bila pr-
va zahteva. Zatorej sva se napotila k bre-
gu približno pol milje daleč, da bi lovila
želve. Oprezno sva prodrla okoli 100 vatlov
skoz skalne in sipine. Tedaj sva se obrnila
krog vogla. Naenkrat pa je skočilo iz jame
pet divjakov proti nama. Udarca s kijem je
podrl Petersa. Cela tolpa se je vrgla nanj
in imel sem čas, da sem se opomogel od
presenečenja. Imel sem še mušketo; ko pa
sem jo vrzel z vrha, se je cev nekaj po-

škodovala. Zategadelj se je nisem posluževal
in sem se zanesel docela le na pištole,
ki so bile dobro ohranjene. Napadel sem
lopove. Dva sem ustrelil, tretji pa, ki je
ravno hotel s sulico prebosti Petersa, je od-
skočil, ne da bi izvršil namero. Zdaj ni
bilo več težavno za naju. Tovariš je bil
osvobojen. Ni pa izstrelil pištole. Zanesel
se je na veliko telesno moč. Nikdar se ni-
sem videl tako silnega človeka. Iztrgal je
padlemu divjaku kij in razbil ostalim trem
črepinje. Zadostoval je udarec za vsakega.
Hipoma so bili mrtvi. Ostala sva zmagačca
na bojišču.

Vse to se je zgodilo tako hitro, da sva
komaj verjela. V nekakem topem začude-
nju sva se sklanjala nad ubitimi sovražniki,
ki so naju je spametoval oddaljen krič.
Očividno so streljali alarmirali divjake in tež-
ko bi se skrila. Če sva hotela doseči gorsko
steno, sva se morala vrniti v smeri, odkod-
der so se čuli kliči. In če bi tudi neovirano
prišla do vnožja gore, bi je ne mogla pre-
plezati neopaženo. Bila sva v zelo zamota-
nem položaju. Še sva se obotavljala, po ka-
teri poti bi ušla, ko je eden divjakov, ki
sem ga bil zadel in smatral mrtvim, urno
skočil na noge in hotel odhiteti. Prehitela
sva ga v nekaj korakih in ga že skoro po-
bila, ko se je Peters domislil, da bi znal
nama koristiti, če ga primorava k begu z
nama. Vlekla sva ga torej sabo in mu po-
vedala, da ga ustreliva pri prvem poskusu
upiranja. Udal se je naglo v usodo in tekel
z nama med skalovjem k bregu.

Dozdaj sva le semtertja uzrla morje,
ker je bila pokrajina pokrita s skalami. Ko

sabo. Tičal pa je premočno v produ in nisi
mogla izgubljati časa. Peters je torej s pu-
škinim kopitom razbil velik del strani
pleč. Nato sva odrinila od kraja. Medtem
sta dva divjaka zagrabila najin čoln in g-
nista izpustila v trmi, dokler jih nista za-
bodla z noži. Zdaj je bila pot prosta in od-
veslala sva. Ko je glavna tolpa divjakov do-
spela do razbitega čolna, je zaorila v nepo-
pisen krič besnosti in razočaranja. Resni-
no so bili po vsem, kar sem opazil na njih
najzlobnejše, najbolj hinavsko, maščevanje
željno, krvoločno in sploh najpodernejše člo-
veško pleme vse zemlje. Gotovo naju ne bi
pomilostili. Poskusili so nam slediti z raz-
bitim čolnom, kmalu pa so uvideli, da na-
ne dosežejo več. Nanovo so strahovito za-
joveli in se odpravili v gore.

Neposredno grozečo nevarnost smo
prebili. Položaj pa je bil še vedno dosti za-
losten. Vedela sva, da so imeli divjaki štiri
čolne. Nisva pa vedela še takrat, da sta dva
bila uničena pri eksploziji »Jane Guy«. T-
nama je šele povedal ujetnik. Računala sva
na verjetnost zasledovanja; sovražniki so
moralni le dospeti v tri milje oddaljenosti
živ, kjer so čolni ponovno stali. V tem stra-
hu sva se potrudila iz vseh sil, da se ka-
kor mogoče hitro oddaljimo od obali. Tudi
ujeti divjak je moral pomagati veslati. Če
pol ure, ko smo bili že pet ali šest milj ju-
neje, se je pokazalo ob koncu zaliva cel
brodovje splavov, ki so bili očividno dolo-
čeni, da naju zasledujejo. Naenkrat pa so
se divjaki obrnili; skorogotovo so docel
obupali, da nas prehitijo.

(Dalej sledi.)

min, naj bo trezen in zadovoljen s pripravljenimi sadeži, ki jih daje domača zemlja. Tudi mi si ob koncu tega shoda najjamo dve vode velikih idej za preporod našega ljudstva in nosimo s seboj trdno prepričanje, da novega in boljšega zaroda ne bo, dokler ne pride pri nas splošno do veljavne temeljne čednosti: ljuba treznost in plemenitost. Le tedaj bo slovenski narod rodil velike Monike in Avguštine.

Po katoliškem shodu.

Peti katoliški shod je bil velik dogodek, značajan in pomemben že zaradi tega, ker je bil prvi dogodek te vrste po svetovni vojni. Skoro petletno klanje je zapustilo za seboj težke posledice tudi med Slovenci in zato je bilo povsem upravičeno, če smo zrl na to prireditev sicer optimistično, a vendarle nekoliko z razumljivo bojaznijo, če niso razburkani valovi svetovne vojne mogoče le previsoko objeli mogočne trdnjave katoliške zavesti tudi med Slovenci.

Peti katoliški shod nam je pokazal in dokazal, da so imeli optimisti prav in da je bila ona tiba bojazen odveč.

Udeležba na shodu je bila nad vse pričakovanje velika. Če računamo čisto po vojaško — in to so storili mnogi —, je korakalo samo v sprevedu okroglo 25 tisoč udeležnikov. Mogoče jih je bilo tudi več, a mi ne maramo pretirikalnic, toda pisali so vsi brez izjeme o katoliškem shodu v Ljubljani strajno kovati, ker res ne vemo, zakaj bi slepili same sebe in druge s kakšnimi fantastičnimi številkami. Naš lastni interes nam veleval, da svojo moč cenimo, veleval nam pa tudi, da je ne precenjujemo, a tudi ne podcenjujemo. Mnogi pa, ki je delala špali ob sprevedu in ki se je bila po sprevedu zgrnila na Kongresni trg, v Zvezdo in v bližnje ulice, cenijo spretne in priznane cenilci na 130 tisoč oseb. Pri tem je pa še treba pomisliti, da je bil Kongresni trg zaprt s kordonom žandarmerije, ki ni nobenega človeka več pustila na Kongresni trg, kakor hitro je napravila kordon, tako da je na Marijinem trgu in v Prešernovi ulici ostala velikanška množica.

Številke, ki smo jih navedli, so impozantne, so dvigajoče. Mnogo škode, zlasti moralne, je napravila vojna, a dobrega jedra v našem ljudstvu ni zatrla, ni uničila. To je pokazala udeležba na katoliškem shodu, kljub mnogim oviram, ki so marsikoga zadržale doma, ki pa je bil z duhom in srcem. Teh ne moremo šteti, a bilo jih je naravno še neprimerno več kakor onih udeležnikov, ki smo jih videli. In to nas navdaja s ponosom in z opravičenim upom, da štirje katoliški shodi pred vojno niso bili zastojni.

Ljubljana, slovenska prestolnica, se je držala v dneh katoliškega shoda jako lepo. Nočemo trditi, da se je nekdanja liberalna trdnjava čez noč podrla. Toda ljubljansko prebivalstvo je pokazalo te dni, da je kulturno in civilizirano in da razume dolžnosti gostoljublja. Večina hiš je bila okrašena z zastavami, ljudje pa vljudni in postrežljivi in tudi tisti, ki niso v našem taboru, niso kazali prav nobenih znakov javne ali prikriti mržnje na to veličastno prireditev. Ljubljana se je te dni izkazala kot mesto, ki ve ceniti in spoštovati namen in pomen takih veličastnih in pomembnih prireditev, kakoršna je bil katoliški shod — več pa nihče ne zahteva. Velik del ljubljanskega prebivalstva pa je tudi še posebej pokazal, da hoče stati in pasti s slovenskim ljudstvom in temu delu ljubljanskega prebivalstva veljaj še naša posebna zahvala, ostalim pa našo spoštovanje in priznanje.

Popolnoma v skladu z duhom civilizacije ogromne večine ljubljanskega prebivalstva in z dolžnostmi gostoljublja je nastopila mestna občina ljubljanska, kateri bodi izrečena na tem mestu naša skromna, a zato tem priskrnejša zahvala. Kot prva občina Slovenije je storil ljubljanski mestni zastop vse, kar je bilo v njegovi moči, da je tuje goste in domačine sprejel tako, kakor odgovarja dostojanstvu in pomenu in veljavi prvega slovenskega avtonomnega zastopa.

Nehvaležnost bi bila, če ne bi omenili državnih oblasti in njihove pomoči pri izvršitvi velikega dela. Vlada je s svojimi objektivnim držanjem dokazala, da se dobroaveda velikega pomena katoliškega življenja v državi in je tej zavesti primerno tudi popolnoma korektno postopala. Saj ne zahtevamo od vlade nič več in nič manj kakor da spoštuje to, kar je milijonom državljanov svetlega in nedotakljivega. Država je najvišjih in merodajnih činiteljev v državi napram katoliškemu shodu je za nas lastno, za nje pa znak velike politične uvidnosti, kar bo vsak dober državljan le pozdravil, ker je tako držanje osetno delo samo koristno. S svojim posetom je pokazal Nj. Vel. kralj, da stoji nad strankami kot strogo ustaven vladar, vlada pa je pokazala, da hoče tudi katoliški življenj v državi upoštevati in spoštovati.

Ni pa luči brez teme in ni je svetlobe brez temnih in neprijetnih senc. Neprijetno nam je sicer ta ugotovitev, a ravna-

mo le po izreku, da je prva zamera boljša kot zadnja in hočemo odkrito povedati tudi temne strani, ki nam jih nudi vnanja slika zadnjega katoliškega shoda.

Ena taka temna pega je slovensko liberalno časopisje. Posebno se je odlikoval v tem oziru »Slovenski Narod«, ki tako rad aspirira na naslov »svetovnega lista«, a tudi »Jutro« ni ostajalo daleč za njim. Nočemo govoriti o poskusih, s katerimi sta hotela ta dva duševna bratca predočiti katoliški shod na merodajnih mestih kot shod »proti državnih elementov«, tudi ne o poskusih, naslikati domačemu občinstvu katoliški shod kot zgolj politična prireditev SLS — ti poskusi imajo vsaj skromno politično ozadje, sicer grdo, ampak vendar za silo razumljivo. Toda več ali manj odkriti in prikriti pozivi in namigavanja ljubljanskemu prebivalstvu, naj shod naravnost bojkotira in pa neslane, zares »macafizelske« surovosti, naperjene na naslov udeležnikov katoliškega shoda, pa moramo najostreje zavračati in obsojati kot nekulturne in necivilizirane čine in kot brezprimerno izbruhe srčne podivjanosti in stranske strankarske zaslepljenosti. Take surovosti niso na čast ne Ljubljani, ne slovenskemu narodu, pa tudi ne »Slovenskemu Narodu« in »Jutru«.

Zakaj ne posnemajo slovenski liberalni listi v tem oziru svojih srbskih in zagrebških tovarišev. Ti listi gotovo niso »klektno«, dasiravno niso imeli nobenih natančnih informacij o pomenu te prireditve. V življenju ne igra velike vloge le družabni, ampak tudi politični takt.

Častno izjemo v tem oziru so tvorile »Jutranje Novosti«, ki prireditve niso baš povzdigovali in poveljevale, česar tudi nihče ne zahteva od nasprotni strani, ampak so poročale dostojno. In to zadostuje.

Kot civilizirane ljudi nas iskreno razboli, da je raznim liberalnim hujškarjem naselilo le jako malo ljudi. To naj bo liberalnim listom resen opomin o pravem času! Izvzemši nekaj zapeljancev, ki so pod krinko »Orjune« poskusili izzivati, pa se njihovem izzivanju nihče ni odzval, in pa par podeželskim železniškim uradnikom, ki so zadrževali vlake, se na ljudi je ne bi mogli pravočasno priti v Ljubljano, se nihče ni zmenil za »protikrikalno« hujškanje, ker so vsi pošteni ljudje tudi v nam nasprotnem taboru smatrali vse te izbruhe divje jeze in besnega sovraštva za navadno afrikanško podivjanost, kakoršne so zmožni na celim svetu le najobskurnejši lističi.

Priznamo pa drage volje postrežljivost in ljubeznivost obeh železniških nadzorstev v Ljubljani, ki sta v polni meri storili vse, kar je bilo v njihovi moči, da je prireditev kljub vsemu hujškanju raznih surovežev sijajno in nad vse častno uspela. Iskrena jim hvala!

Upamo, da te naše opazke ne bodo ostale glas vpiločnega v puščavi, kar bo samo v prid in v dobro slovesu vsega slovenskega naroda.

Zborovanje Apostolstva sv. Cirila in Metoda.

V torek 28. t. m. se je ob dveh popoldne zbralo v semeniški dvorani veliko število duhovnikov, bogoslovcev in akademikov, med njimi profesor dr. Pechačka iz Prage, msgr. Wagner iz Belgrada, provincial Prešern S. J., stolni dekan Nadrah in drugi.

Zborovanje je otvoril prof. dr. Grivec kot predsednik ljubljanskega Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Podal je obširno poročilo o verskem položaju na krščanskem vzhodu. Mnogi nepričakovani pojavi verskega življenja na vzhodu nam dajejo upanje, da se bo prej ali slej pričelo večje gibanje za cerkveno zedinjenje. Dogodki nas prehitevajo. Skrajni čas je, da se začnemo bolj zanimati za to polje, da ne zamudimo ugodnih priložnosti. Doslej smo še premalo pripravljeni za to delo.

Dr. A. Snoj je poročal o organizaciji Apostolstva sv. Cirila in Metoda. Sedaj je prišel čas, ko bi moglo Apostolstvo poživiti svoje delovanje. Letos bo Apostolstvo vsled sklepov katoliškega shoda svoje delovanje še bolj razširilo; med drugim bo organiziralo skrb za razkropljene katoličane v južnih in vzhodnih pokrajinah naše države.

Prof. Pechačka je poročal o delovanju Apostolstva v Češkoslovaški republiki; provincial Prešern pa o delovanju hrvatskih podružnic Apostolstva sv. Cirila in Metoda. K. Storič je dopolnil poročilo z ozirom na Dalmacijo.

Akademika Šedivy in Majcé sta poročala o idealnem delovanju praških in belgrajskih katoliških akademikov za cirilmetodijsko idejo. Upanje je, da se bo tudi v naših ljubljanskih akademskih društvih zbudilo več zanimanja za to vprašanje.

Dr. Grivec poroča, da se bodo na željo akademikov, duhovnikov in bogoslovcev priredili v Ljubljani posebni kurzi o vzhodnem cerkvenem vprašanju.

Msgr. Wagner posebno priporoča skrb za katoličane v Belgradu in v drugih južnih krajih. V ta namen naj Apostolstvo

osnuje poseben odsek, ki naj organizira duhovno in materialno skrb za razkropljene katoličane. To bo važen delokrog Apostolstva sv. Cirila in Metoda, popolnoma skladen z glavnim namenom; s tem se bo namreč pripravljala pot za zblizanje in zedinjenje.

Po razgovoru o mnogih praktičnih vprašanjih glede delovanja in organizacije Apostolstva se je zaključilo zanimivo zborovanje.

Prireditev Ljudskega odra ob priliki V. kat. shoda.

Ljudski oder je pod režijo predsednika predstavljaj širikrat »Pasijon« v novi zasedbi vlog in v novem zamisleku. Dvorana je bila zmerom do zadnjega sedeža razprodana, na tisoče ljudi je odšlo brez vstopnin. Ljudski oder je nazorno poudaril idejo katoliškega shoda in vso nad sto broječo množico je zgnel režijskega roka v živ organizem, ki je točno natančno in vestno prednašal dramo v desetih slikah. Naš namen ni ocenjevati igre, ki je bila po obtem mnenju vzor diletantske predstave, temveč tudi na umetniškem višku religioznega doživljanja, ampak poudariti, da je bila predstava integralen del katol. shoda; če bi je ne bilo, bi bil shodu manjkala nazoren izraz.

Kako je bila predstava natančno zamišljena in izvajana, more soditi oni, ki jo je videl parkrat. Glavne vloge so bile v najboljših rokah; igralci so svojo vlogo vzeli resno. Predstava je bila res pobožnost in premišljevanje, za kar jo je po predsednikovih besedah smatral Ljudski oder. Globoka ginjenost in pozornost gledalcev med predstavo je razodevala, kako je segla v dušo navzočih. V soboto je igral Kristus a. Zorin, v nadaljnjih predstavah pa g. Dobren. Dasi sta oba nekoliko različno pojmovala Kristusa — g. Zorin je poudarjal bolj odločnost in trpkost, g. Dobren bolj milino in blagost — vendar je bila njuna igra dovršena, zaokrožena v sebi, ne žaleč nikjer še tako nežnega verskega čuvstva. Videlo se je, da vsakrat igra globoko veren človek, ki se je po dolgem premišljevanju po besedilu sv. pisma ustvaril svojo sliko o Bogu-človeku. Čudno je, kako se je ves aparat gibal v onih tesnih prostorih. Opazili smo, da so bile nekatere postavbe iz množice najboljši igralci, ki so držali vz med vodilnimi vlogami in množico. Lokavi, po krvi hlepečji, maščevanja željni trgovci Jakin, samoljubni veliki duhovnik Kajfež, Judež, žrtev pohlepa, veliki duhovnik, trgovci in priče: zastopniki židovstva in farizejstva; Jožef iz Arimateje in Nikodem, apostoli in Kristov sluga, Marija, Veronika in Magdalena, jeruzalemske žene: zastopniki vzbujajočega se krščanstva; plahi, samoljubni namestnik Pilat, stotnik in vojak: zastopniki paganstva. In med temi valovi množica, gnana od trenutnih instinktov. Igralci so dobro pojmovali svojo nalogo in na odru se je glasno čutilo oni zgodovinski moment, ki so trčili ti trije različni svetovi skupaj. Zdelo se je, da govor iz predstave v zgodovinsko ozadje nazaj pomaknjena naša doba, kakor da slišiš odmev iz one dobe v naš čas. In to je bil pravi namen predstave: ustvariti nazoren izraz dejanskega stanja naše družbe v sliki zgodovine. In vstajenje boči simbol bodočnosti! Predstave so obiskali razni odlični gostje, tako tudi prevz. pečežev nuncij Pellegrinetti in ostali nadškofje in škofje. Ljudski oder raste in k temu rujanju vspehu mu častitamo! Zdi se, da začrtuje v svojem delu nov program dela za duševno obnovo!

Politične vesti.

+ Dr. Korošec — celjski opat. »Slov. Narod« poroča, da bo vstopil dr. Korošec v vlado, ker bi rad postal celjski opat, kajti ta optacija da dobro nese. Na podlagi svoječasni poročil »Slov. Naroda«, ki je ugotovil, da je dr. Korošec težak milijonar in da je nakupil več graščin, smatramo »Narodovo« vest o dr. Korošcem poženju po ubožni celjski optaciji za neresnično.

+ Pašić v Parizu. »Giornale d'Italia« poroča, da je Pašić odpotoval v Pariz, da si zagotovi podporo francoske vlade pri končnem reševanju reškega vprašanja. Nato pa dostavlja: Danes ne vlada v Franciji več Clemenceau, ki je iskal zaveznike za Francijo proti Italiji. Zato Pašić ni našel podpore v Parizu proti Italiji, ampak samo proti Radiću.

+ Zanimiv hrvatski komentar o volitvah na Irskem. Kakor znano, so Hrvatje doslej jako radi primerjali sebe z Irci. Kar je bil Irce republikanec De Valeria, to je bil ali naj bi bil Hrvat Radić. Pri zadnjih volitvah na Irskem pa je de Valera popolnoma propadel. Z ozirom na ta značilni dogodek piše »Obzor«: »De Valera je danes prerok, ki je ostal brez vernikov. Mase irskega naroda so pokazale, da znajo ceniti pridobitve realnega političnega dela, ki sicer niso v skladu z ideali tradicije, odgovarjajo pa popolnoma dejanskemu razmerju sil. Irski narod je pokazal pri

volitvah, da odobrava in da zna ceniti politični kompromis z Londonom, ki mu končno omogočuje svoboden narodni, gospodarski in kulturni razvoj. Politika De Valere je doživela na zadnjih volitvah popoln poraz. Slučaj De Valere je klasičen zgled, da so fanatiki navadno slabi politiki in da postane njihovo delovanje takoj sterilno, čim preide na konstruktivno polje. De Valera ima gotovo velike zasluge za irski narod, a tragično je pri ljudeh, kot je De Valera, da ne znajo svojemu narodu žrtvovati najvišjega, namreč da se umakne s polja aktivnosti v trenutku, ko je njihovo delo končano in ko postane njihova borba ne le anahronizem, ampak naravnost škodljiva za njihov narod.

Poziv!

1. Prosimo p. n. gospode, ki so fotografirali spreved in manifestacijo V. katol. shoda v Ljubljani, naj nam takoj izvolijo predložiti po en izvod vsake slike, da izberemo najlepše in proti eventualni nagradi kupimo ter pomnožimo.

2. Prosimo vse pripravljalne odbore in župne urade, ki imajo preostale izkaznice, naj jih ne pošiljajo nazaj rekamandirano, ampak kot vzorec brez vrednosti, sicer izgubimo veliko vsoto po nepotrebnem. Dalje prosimo, naj takoj pošljejo evidenčne pole in denar, da moremo zaključiti naš obračun.

3. Prosimo pripravljalne odbore izven Ljubljane, da naroče za razprodajo tiskovine katol. shoda, razglednice in spominske podobice.

Pripravljalni odbor za katol. shod.

Liberalno časopisje in Katoliški shod.

»Jutro« šteje in našteje v sprevedu katoliškega shoda v nedeljo 13.000 ljudi, na Kongresnem trgu pa 20.000. Na drugi strani pa »Jutro« poroča, da je spreved defilirali mimo sodnijske palače nad pol drugo uro. Sedaj pa računajmo, koliko ljudi koraka mimo prostora v hitrem koraku ob zvokih godb v osmerostopih, le narodne noše so šle v tri- in štiristopih, Orli in Orlice v šesterostopih. Tako se tudi nad »Jutrom« uveljavlja večno resnični pregovor: »Laž ima kratke noge.«

»Jutro« laže. »Pred sodnijskim poslopjem so kralja pozdravljali predvsem napredni ljubljanci, Kongresni trg so napolnile množice radovednih ljubljancev, ki so hotele videti kralja in goste.« »Jutro« namreč dobro ve, da je bil Kongresni trg od ranega jutra popolnoma zaprt in je bil dostop dovoljen le udeležencem manifestacijskega spreveda, kiso napolnili ves Kongresni trg in ves park »Zvezda« — pa kljub temu laže, čeprav je laž prav po jutrovski debela.

»Jutro« je v zmedbi: Po »Jutru« se je slavnostni spreved zakasnil za celo uro in se začel pomikati ob pol osmih. Začetek spreveda je bil napovedan ob sedmih — do pol osmih je po »Jutrovem« cela ura. Mi moremo veseli ugotoviti, da se je spreved pričel točno ob napovedani uri, le da je do pol osmih čakal prihoda Njeg. Veličanstva. Spreved je prišel točno ob napovedani uri na Kongresni trg, točno kot je bilo po programu določeno ob pol 10. uri se je pričela slovesnost na Kongresnem trgu. Zakasneli so se le Kamničani in Gorenjci, ki so imeli na vlakih nad dve uri zamude, tako da se je zanje morala formirati posebna povorka. Glede točnosti smo imeli toliko sreče, da lahko rečemo: »Pridi se les učiti!«

Nezadovoljno »Jutro«. »Jutro« je pokazalo svoje nezadovoljstvo s kraljevim posetom katoliškega shoda na ta način, da raz Delniško tiskarno ni visela nobena zastava. Če se kralj pokori demokratom, je vse dobro in v redu. Če se pa ne pokori? Potem je — še boljše!

Koliko godb je igralo v sprevedu katoliškega shoda? Eni namreč poročajo, da so slišali le dve godbi, drugi pa so jih videli, slišali in šteli 10, nekateri pa 14. To čudno štetje ni prav nič čudno. Kdor je odšel takoj, ki je zaslišal eno godbo, je slišal samo eno; kdor je čakal in gledal dalje, jih je slišal 10, drugi pa, ki so vztrajali do konca, še več. Zato je slišal »Narod« samo dve godbi, potem je pa poslušal, kako trava raste.

Rudarska stavka.

Trboveljska premogokopna družba dela s polno paro, da zlomi štrajk rudarjev. Tako dobiva po svojih agentih ljudi iz Prekmurja in od drugod ter jih proti vsem pravilom varnosti postavlja na nevarna mesta. Osemurni delavni čas ne drži več. Na dnevnem kopu na Dobrni imajo delavci po 18—21 sihtov na tedni. Kje je tu pristojna oblast? Družba deložira samske delavce, da nastavlja Prekmurce in Hrvate. Podjetje Dukić jemlje delavce v delo brez zdravniške pomoči. Družba objavlja, da je stavka končana, razni ravnatelji pa hodijo po jamah gledat, v kako slabem stanju se nahajajo.

Orožniški stražmojster v Rajhenburgu Kolar, ki je svojedobno preganjal podpisovalce majniške deklaracije, preganja sedaj delavce. Okrajno glavarstvo v Celju prepoveduje v interesu siromašne trboveljske družbe vse shode. Nekaj delavcev so pozaprlji, toda nobenega direktorja, ki povzroča podaljšanje stavke. Poslanec dr. Korošec in dr. Kulovec sta se obrnila telegrafično na ministrstvo za šume in rude z zahtevo, da se takoj prično pogajanja.

Dnevne novice.

Dr. Korošec v avdienci pri kralju.

Ljubljana, 29. avg.

Danes je bil dr. Korošec, predsednik Jugoslovanskega kluba, v daljši avdienci pri Nj. Veličanstvu kralju na Bledu. Nato je konferiral s predsednikom narodne skupščine Ljubo Jovanovićem in z ministrom financ dr. Stojadinovićem in ministrom za vere dr. Vojislavom Janićem. Jutri se bodo razgovori nadaljevali.

— **Vojaške premestitve.** Za načelnika generalnega štaba pri komandi dravske divizijske oblasti je imenovan generalštabni podpolkovnik Petar J. Nedeljković, dosedaj šef etapnega odseka pri prometnem oddelku glavnega generalnega štaba; za načelnika generalnega štaba pri komandi savske divizijske oblasti generalštabni podpolkovnik Dragoslav V. Vojinović, dosedaj pri generalnem štabu komande IV. armijske oblasti; za načelnika generalnega štaba pri komandi kosovske divizijske oblasti generalštabni podpolkovnik Aleksander A. Stojanović, dosedaj načelnik generalnega štaba pri komandi dravske divizijske oblasti. G. podpolkovnik Stojanović je bil napram strankam zelo uslužen in ga bo občinstvo vsled tega ohranilo v najboljšem spominu.

— **Dobrodelna prireditel v Dolu.** V nedeljo, dne 2. septembra pohitite vsi na dobrodelno prireditev v Dol pri Ljubljani. Ustanoviti nameravamo v Dolu ubožnico za onemogle občinarje štirih župnij in pozneje še sirotišnico. Darovali bomo v ta namen društvu Dobrodelnost v Ljubljani, ki bo prevzelo vso oskrbo, dosedanjo društveno hišo, ko si za naše izobraževanje dole zgradimo nov dom. Ob pol dveh popoldne bo sprejem gostov pred društvenim domom; ob tričetrt na dve odhod v cerkev. Ob treh odsekova telovadba. Poleg srenjskih odsekov nas počastijo tudi Orli in Orlice iz Kamnika s kamniško godbo na čelu. Slavnostni govornik bo g. Bore. Poleg godbe in petja bo tudi bogat srečolov, za okrepičilo bo preskrbljeno.

— **Poročil se je 27. t. m. na Brezjah** kancist pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani g. Anton pl. Reza z gđ. Marijo Križman. — Bilo srečno!

— **Orlovski odsek v Križah** pri Trzinu priredi dne 9. septembra ob 3. uri popoldne v Križah javno telovadbo s srečolovom. Bratški odseki, sestrski krožki in vsi prijatelji orlovske mladine iskreno vabljeni na ta dan v Križe! — V slučaju slabega vremena se vrši prireditel teden pozneje.

— **Slovenska dijaška zadruga na Dunaju,** ki skrbi za socialne potrebe slovenskega dijaštva na Dunaju, se obrača na slovensko javnost, da ji z gmožno pomočjo omogoči nadaljnje delovanje. Prispevki naj se pošiljajo na Slovensko banko v Mariboru. — V preteklem polletju so darovali: po 3000 Din Posojilnica v Mariboru, po 2000 Din Mestno županstvo Ljubljana, po 500 Din Posojilnica v Gor. Radgoni in Občinski urad Ljutomer, po 250 Din Mestno županstvo Kranj in Ptuj, po 200 Din Mestno županstvo Kamnik, po 100 Din mestno županstvo Kočevje in g. Ferdo Jelenc, Slov. Bistrica, po 50 Din Trgovska banka v Slov. Bistrici ter Antolčić in Tominc, lesna industrija, po 20 Din g. Sorčnik, gostilničar, in g. Razboršek, gostilničar, g. Juhart Franc, po 15 Din g. Smeh, trgovec, po 10 Din g. M. Janžekovič, učitelj, g. Pajman, parna žaga, g. Žuraj, gostilničar, po 5 Din g. Franc Tomšič, po 2 Din g. Tkavc in g. Metlika, vsi iz Slov. Bistrice, — za kar jim izreka Slov. dij. zadruga svojo najsrčnejšo zahvalo in računa na njih sočustvovanje in pomoč tudi v bodoče.

— **Poročil se je g. prof. Evgen Vavken** iz Cerklj z gđ. Ano Vidali iz Mengša iz znane narodne rodbine.

— **Za čas III. Ljubljanskega velesejma,** t. j. od 1. do 10. septembra 1923, bo na sejmišču poslovala »Menjalnica Ljubljanske kreditne banke«.

— **Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani** razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Kranjska gora. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— **Tatvine in vlomi.** Vlomljeno je bilo dne 30. julija 1923 v stanovanje Marije Duh v Cirju, ob. Krško. Tatova sta bila baje dva. Odnosila sta par ženskih boksastih čevljev ter nekaj obleke, v vrednosti 413 dinarjev. — V gostilni Franca Remikarja na Brezovici je bil ukraden 2000 kron vreden stenski barometer. — Laparnik Franc iz Moravč, okr. Ljutomer, je ob času svojega dvadnevne dopusta ukradel svojemu očetu civilno

obleko in 75 Din, na kar je nemarno kam pobegnil. — Hlapcu Nikolaju Grabnerju v Javorju je bila ukradena obleka in perilo v vrednosti 1088 kron.

— **Začasna zatvoritev pomožne pošte Banja Loka.** S 1. septembrom 1923 preneha posloovati pomožna pošta Banja Loka v področju pošte Nova Sela pri Kočevju, hkrati pa se uvede dostavljanje pošiljk za Banjo Loko po selaskem pismonosu. Dostavljalo se bo vsak dan, razen nedelj.

— **Zatvoritev pomožne pošte Retnje.** Ker je poslovođa pomožne pošte Retnje pri Trzinu svoj posol odpovedal, naslednika pa ni bilo mogoče dobiti, je ta pomožna pošta s 31. julijem t. l. začasno prenehala posloovati. Pošiljke za Retnje dostavlja pismonosna pošta Trzin.

— **Poskusite špeciialna vina v steklenicah** slovitve tvrde Gjur Valjak, Grajska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah širom naše domovine. 4978

Štaterske novice.

Š Ravnateljstvo zasebnega ženskega učiteljskega šolskega sester v Mariboru sporoča vsem učenkam in gojenkam zavoda, da naj se vrnejo 11. septembra. Ponavljalnici in sprejemni izpiti so pa 7. septembra.

Š **Na državni kmetijski šoli v Št. Jurju** ob juž. žel. je razpisano mesto upravnika. Podrobnosti so razvidne v razpisu v Uradnem listu.

Š **Požar** V nedeljo 26. t. m. okoli 11. ure popoldne je v bivši Dravski vojašnici v Mariboru nastal ogenj. To vojašnico ima sedaj v najemu tvrda F. & A. Uher in jo uporablja kot skladišče za premog. Dosedaj se še ni doglalo, kako je nastal ogenj, sumi se pa, da se je užgal premog. Požarna hramba je bila takoj na mestu ter je ogenj po dveurnem naporom delu zadušila. Ker se nahaja ta kasarna (skladišče) sredi mesta, je bil v nevarnosti cel del, ki leži ob Dravi.

Š **Tečaj za strojepisje in stenografijo.** Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začnejo novi tečaji za strojepisje in stenografijo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

5279 (8)

Pričetek šolskega leta.

Na drž. realni gimnaziji (na Poljanah) v Ljubljani je jesensko vpisovanje v I. razred v nedeljo (9. sept.) od 10 do 11. ure. Vzporedni izpiti se vrše v ponedeljek (10. sept.) ob 8. uri. Sprejemanje dijakov drugih zavodov v II.—VIII. razred in vseh zavodovih repetentov je v nedeljo (9. sept.) od 11. do 12. ure in ravnateljstvu pisarni. Vpisovanje v juniju v I. razred na novo sprejetih in vseh drugih zavodovih učencev se vrši v ponedeljek ob 11. uri v razredih. Red ponavljalnih izpitov, ki bodo od 1. do 10. septembra je nabit na redni deski v veži gimnazijskega posloja. — Ravnateljstvo.

Na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 1923/24 dne 14. sept. s sv. mašo ob 9. uri popoldne v Križanski cerkvi. Po službi božji se zbere učenci in učenke v svojih razredih, da se jim prebere disciplinarni red in naznani urnik. Redni pouk se prične dne 15. septembra ob 8. uri zjutraj. Ponavljalni izpiti se bodo vršili 12. in 13. sept. Ure za posamezne predmete bodo razglašene na deski pred ravnateljsko pisarno. — Vpisovanje nanovo vstopajočih je za učence in učenke za prvi in drugi letnik zaključeno in se ne sprejme nobeden več. — Ako kdo izmed vpisanih ne namerava priti v šolo, naj to takoj javi ravnateljstvu, da bo mogoče sprejeti na njegovo mesto drugega.

Na državni realni gimnaziji v Kočevju bo vpisovanje učencev za I. razr. v ponedeljek dne 10. septembra ob 8. do 10. ure, nakar se prične sprejemni izpiti. Vpisovanje učencev v višje razrede (II.—VII. bo v torek dne 11. sept. od 8. do 12. ure. Šolsko leto 1923-24 se prične v eredo 12. septembra ob 8. uri z običajno skupno sveto mašo v mestni župni cerkvi, odkoder odidejo učenci v šolo. Redni šolski pouk se bo začel v četrtek dne 14. sept. Ponavljalni in naknadni izpiti se bodo vršili 5., 6. in 7. septembra od 8. ure dalje po sporedu, ki je objavljen na uradni deski. Pri vpisovanju se bodo sprejemali tudi prijave za Dijaški dom.

Na deski in deklinski meščanski šoli v Trzinu je jesensko vpisovanje v I. razred v ponedeljek dne 10. septembra od 8. do 12. Vpisovanje učencev v II.—IV. razred isti dan od 2. do 4. Ponavljalni in sprejemni izpiti za te razrede se vrše po na uradni deski nabitom vzporedju v torek 11. sept. ob 8. in v naslednjih dneh. Redni pouk se prične z izrednim dovoljenjem viš. šol. sveta v nedeljo, dne 16. sept. 1923. s slovesno blagoslovitvijo novega šolskega posloja in šolske zastave. Popoldne tega dne velika otroška slavnost na vrtu g. Babiča. V ponedeljek, dne 17. septembra ob 8. redni pouk.

Na drž. realni gimnaziji v Celju se prične šolsko leto 1923-24 v torek, dne 11. septembra z vpisovanjem učencev v II.—VIII. razreda od 9. do 11. popoldne. Sprejemni izpiti za I. razred se vrše v ponedeljek 10. septembra. Učenci naj se zgledajo ta dan od 8. do 9. v spremstvu staršev ali njih namestnikov pri ravnateljstvu in prinesejo seboj šolsko izpričevalo in krstni list, ob 9. se prične izpiti. Učencem, ki so že napravili vsprejemni izpit za I. razred v poletnem roku, ni treba priti k vpisovanju. Dne 12. sept. ob 8. popoldne je služba božja v Marijini cerkvi, nato čitanje

disciplinarnega reda in objava urnika v posameznih razredih. Dne 13. sept. se prične v polnem obsegu redni šolski pouk. Ponavljalni in naknadni izpiti se prične v ponedeljek dne 10. septembra točno ob 8. in se vrše natančno po redu, ki je objavljen na črni deski. — Ravnateljstvo.

Na državni realni v Mariboru prične šolsko leto 1923/24 dne 11. septembra 1923 z vpisovanjem učencev. Dne 4. septembra se vrše pismeni in 5. do 7. ustni ponavljalni izpiti. Sprejemni izpiti vnanjih učencev za II. do VII. razred morajo biti do 10. septembra končani. Dne 12. septembra je skupna služba božja in 13. septembra prične redni pouk. — Podrobna pojasnila so v šoli na državni deski.

Državno moško učiteljsko v Mariboru. Dne 6. septembra se vrši vpisovanje tujih gojencev v II. in III. letnik; v IV. letnik se ne sprejemajo novi gojenci. Dne 7. septembra so ponavljalni in naknadni izpiti; 8. sept. je vpisovanje v I. letnik; 11. sept. pa vpisovanje vadičarjev in bivših gojencev. Podrobni podatki na črni deski zavoda. — Ravnateljstvo.

Na deski meščanski šoli v Mariboru je pričetek ponavljalnih izpitov v sredo, dne 5. septembra t. l. ob 8. uri. Izpiti trajajo po potrebi do petka, dne 7. septembra. Vsi dijaki, ki hočejo položiti izpit, se morajo zgledati prvi dan, na vsak način pa v teku navedenih treh dni k izpitovanju. V teh dneh se vršijo tudi morebitni drugi izpiti. V ponedeljek, dne 10. in v torek, dne 14. septembra je vpisovanje za vse razrede. Učenci, ki vstopijo v I. razred, se morajo izkazati z zadnjim šolskim izpričevalom, krstnim listom, domovnico in z izpričevalom o cepljenju. V I. razred se sprejmejo učenci, ki so dovršili 5. šolsko leto in imajo v jeziku in računstvu vsaj red »2«; v drugih predmetih bodi povprečni red takisto »2«. Iz okoliških občin bo sprejetih le toliko učencev, kolikor bo dovoljeval prostor. V sredo, dne 12. septembra je ob 8. božja služba, v četrtek, dne 13. septembra pa pričetek rednega pouka. Ker je viš. šol. svet v odloku z dne 7. avg. 1923, št. 6781 odmeril za izpitovanje in vpisovanje zadosti dolgo dobo, se ravnateljstvo ne bo oziralo na poznejše prijave glede izpitov ali vstopa. — Ravnatelj.

Drž. dvorazr. trgovska šola v Mariboru. Pismeni ponavljalni in ostali izpiti se prične v petek dne 7. septembra točno ob 8. uri. Spored ustmenih izpitov je objavljen na razglasni deski v šolskem posloju. Vpisovanje učencev in učenek, ki so že obiskovali zavod, bo dne 11. septembra od 10. do 11. ure. V sredo, dne 12. septembra se otvori novo šolsko leto s službo božjo. V četrtek, dne 13. septembra se prične ob 8. uri redni pouk. Novih priglasov za vstop v prvi letnik ni več možno upoštevati. Pripravljalni razred je ukinjen.

Državna realna gimnazija v Ptuj. Šolsko leto 1923/24 se prične dne 11. septembra 1923. Sprejemni izpit v I. razr. se vrši dne 10. sept. od 9 do 11., priklasi za ta izpit se sprejemajo isti dan od 8. do 9. ali tudi prej. Razredni izpiti bodo od 8. do 10. sept. Dosedanji in novi dijaki se imajo priglasiti za vpis dne 11. sept. od 10. do 11.

Ljubljanske novice.

Ij **Kdo je zbudil kralja Matjaža?** Gubec in Gregorič ne, saj nista nosila klaka in fraka, ampak sta šarila okrog s petelinovim peresom in bršlinovimi listi. Napoleon? Kako? Saj takrat še ni bilo Knaflcove ulice in štev. 5 in I. nadstropja v njej. Kmet pleničar? Robavs, ki ni niti vedel, da je za ustoličenje potrebna zlata krona z diamanti. Echt Diamant! Dr. Krek? Ta??? Ki je že kot študent nosil na skrivnem pod platneno srajco — kolar. Ampak — V soboto zvečer so se na orlovsko akademijo častljivo prizibali ata Narod, sli za kulise in se potrudili na oder. Ata Narod, ja! Za cilindrom so nosili popeljne, v roki palico s srebrnim ročajem. Echt Silber, bitte. Prosili so za dovoljenje in potegnili Matjažev meč iz nožnice. Ko se je poleg silni hrup aplavzov, so razložili den verdammten Klerikalzen, kaj je — alegorija.

Ij **«Orjuna» in katoliški shod.** Ob priiliki katoliškega shoda je prišel zvečer od sobote na nedeljo v kavarno »Union« visok dostojanstvenik »Orjuna« v polni paradi, z belo kučmo na glavi. Ugotavljamo, da je bil izborni postrežen.

Ij **Začetek šolskega leta v Lichtenturnovem zavodu.** Za vnanje učenke Lichtenturnovega zavoda veljajo za začetek šolskega leta ti-le dnevi: Na osnovni šoli se vrši vpisovanje dne 3. in 4. septembra, šolska sv. maša je dne 11. septembra, redni pouk se pa začne dne 12. septembra. — Na meščanski šoli se vrše ponavljalni izpiti dne 6. in 7. septembra, vpisovanje je 10. septembra, šolska sv. maša 12. septembra, redni pouk se pa prične 13. septembra. — Notranje gojenke naj prihajajo v zavod dne 9. in 10. septembra.

Ij **Prosveta frančiškanske župnije** priredi v nedeljo 2. septembra izlet na Brezje. Po sv. maši gremo peš v Lesce in Trzin. Odhod z vlakom ob 4.44 zjutraj. Vrnemo se z večernim vlakom ob 10. uri.

Ij **Pričetek šolskega leta 1923/24 na mestnih otroških vrtcih v Ljubljani.** Na mestnih otroških vrtcih na Zaloški cesti št. 1 in v Cerkevni ulici št. 21 se prične šolsko leto 1923/24 v sredo, dne 5. septembra 1923. Vpisovanje

se pa vrši v torek, dne 4. septembra od 10 do 12. popoldne.

Ij **Umrlj so v Ljubljani:** S. Školastika Alojzija Kogelnik, usmiljenka, 22 let. — Neža Zebukovec, mestna uboga, 53 let. — Josip Jurca, sin pekoveškega pomočnika, 9 let. — Marija Ahlin, hči mesarja in posestnika, 7 mesecev. — Jakob Svolišak, delavec, 42 let. — Marija Eržen, občinska uboga, 66 let. — Mihaela Jakopin, delavčeva hči, 11 mesecev. — Iva Margerl, rejenka, 2 meseca. — Anton Bovha, žagar, 73 let. — Jelena Krugar, čevljarjeva hči, 3 leta. — Marija Debeljak, trafikantova hči, 4 mesece.

Ij **Nevarni vlomilci zaprti.** Včeraj smo opazovali v Stritarjevi ulici zelo zanimivo aretacijo znanega vlomilca Jožeta Petriča, ki je zaeno tudi pobežli kaznjene Ljubljanske kaznilnice. Poslujočemu policijskemu agentu Močanu se je izdal za Jožeta Finca, njegovega sosterilca, o katerem še ni vedel, da prebiva že v varnem zavetju v ljubljanskih policijskih zaporih in od katerega je imel delavsko knjižico pri sebi v žepu. Policijskemu agentu je sledil na poziv brez odpora. Med eskorto pa je skočil za mimovozeči tramvajski voz. Gospod Močan ga je pa ujel, nakar se je pričel med njima rovanje, dokler ni prišel na pomoč stražnik. Petriča so privedli na policijo, nakar je tam sedel za mizo, bogato obloženo s spisaličnimi in njegovih tatinskih dejanj in zločinov, ki so jih že priznali njegovi tatinski tovariši. Petrič je g. okrajnemu policijskemu nadzorniku Habetu še nekaj pridelal in zadeva je bila gotova. Tatinska družba, katero je policija aretirala te dni, sestoji iz Ladislava Ziberta, Jožeta Finca, Ivana Kastelica in Josipa Petriča. Priznali so, da so v družbi okradli tovarnarja Mergenthalera, ki so mu odnesli usnja, vrednega do 100.000 K, gospodu Ivanu Černetu so odnesli iz blagajne do 35.000 K in 50.000 aK, vlomili so v Rogljevo trgovino in odnesli dopoldanski izkupiček; vlomili so v Gorjupovi ulici pri čevljarju Masencu in odnesli nekaj obleke; Petrič je ukradel ob Mailem Grabnu neznanemu kopalcu hlače, ki jih nosi zdaj Finc. Tolpa je vlomila tudi v pisarno Jugoavto, a je bila preprečena; vlomili so tudi v pisarno Komerčne Unije, kjer so pa našli prazne pradale; poskusili so vlomiti pri Marchiottiju, pri trvdki Gršak na Kongresnem trgu, kjer so si trgovino ogledali tako, da so prodajali gobe. Skušali so izvršiti še več vlovov. Po vlovu pri Černetu sta odšla Zibert in Petrič v Zagreb zapravljat denar in kakor sami trdijo, da bi našli zopet kako dobro tempo! Petriču je denar pošel, Zibert je pa še imel 2000 kron. Petrič je izvalil Ziberta, da se je šel v Savo kopat, med kopanjem mu je pa ukradel listnico in izginil. Ves obupan ga je Zibert klical: Vrni sel, a Petrič se z to ni zmanil. Zibert je v Zagrebu nato prodajal razne drobnarije, da se je mogel ves sestrdat vrniti v Ljubljano. Ukradeno blago je prodajal najbolj jezični Janez Kastelic, ki si je znal zaračunati zelo visoke provizije, ker jim je kar cele tisočake zatajil. Družba je oskubila tudi »Raco« v Šiški za 9000 kron.

Ij **Policijska kronika.** Abiturijentu Stanku Peterlinu je bilo dne 22. t. m. ukradeno kolo znamke »Tribuna«, vredno 7000 kron. — Ključničarju Ivanu Breskvarju je bilo iz veže Zalta-Zilič na Dunajski cesti ukradeno 10.000 kron vredno kolo znamke »Puche«. — Izpod kozolca Antona Jevca v Črni vasi sta bili dne 21. avgusta ukradeni dve črnosivi in rjavkasti posteljni odeji, vredni 1000 kron. — Posestniku Antonu Škrabi iz Črne vasi je bilo v noči na 21. t. m. odnešenih par ponošnih škornjev v vrednosti 800 kron. — Mesarju Francu Lovšetu je bilo dne 19. t. m. iz hladilnice hotela Štrukelj ukradenih 85 kg govejega mesa. — Črna usnjata torbica je bila ukradena iz stranišča na Južnem kolodvoru, katero je posedovala Marija Vahtar iz Trzinca. V torbici je bilo 100 Din, 150.000 aK in potni list, glaseč se na njeno ime.

Ij **Higijenična česalnica za dame** O Fettiha Frankhelma, Ljubljana, Kongresni trg 19. Negdvanje las. Ondulacija. Barvanje z L'Oreal Henné. El. masaža lica. Manicura. Izvršuje vsa lasna dela. Kupuje odpadne in odrezane lase po najvišji dnevni ceni. Parfumerija. 5312

Raznoterosti.

r **Ribe kuhane pod naravnim vplivom** v jezeru. V Lukrinskem jezeru blizu Neapolja so nedolgo tega našli veliko množino mrtvih rib, ki so plavale vrhu vode — kuhane. Dognali so, da so gorki plini, prihajajoči iz dna jezera, privedli vodo malega jezera do vrenja ter la korekto ribe skuhali. Lukrinsko jezero je vulkanskega izvora in je nastalo v predhistorični dobi. Ze za rimskih cesarjev je slovelo po svojih ribah, posebno po onih, ki so se imenovala lupus. Nedaleč od Lukrinskega jezera je lacus Anemus, ki so ga stari ljudje smatrali za vhod v podzemski svet.

r **Smrt voditeljice angleških sufražetek** V Londonu je te dni umrla lady Constance Lyttonova, ki je stopila v 40. letu svojega življenja na čelo angleških bojovnic za žensko enakopravnost. Lyttonovo je trikrat prišla oblast, trikrat je sedela v ječi. Po sodbi angleških listov so pospešile njeno smrt muke, ki jih je v zaporu trpela.

r **Posledice pogromov.** Madžarski listi poročajo, da se je dalo na Madžarskem od 1. 1919 zaradi pogromov krstiti 10.000 židov.

Resolucije V. katoliškega shoda.

A. Resolucije odseka za versko življenje in nramni prerod.

I. SMER RELIGIOZNEGA ŽIVLJENJA.

1. Peti katoliški shod ponovno (kakor prejšnji katoliški shodi v Ljubljani) prav toplo priporoča Marijino družbo, tretji red in bratovščino sv. R. Telesa, gledajoč v njih, ako so v rokah dobrega vodstva, proizkušena sredstva za gojitev in povzdigo verskonramnega življenja, tako v posameznikih kakor v družbi.

2. V prepričanju, da je češčenje Srca Jezusovega ona pobožnost, ki more, ako jo v pravem duhu gojimo, na eni strani najuspešneje zadoščevati božji pravičnosti za grehe, na drugi strani prav tako uspešno človeka od greha odvajati ter ga napeljevati k življenju odpovedi in čednosti, prosi katoliški shod vse dušne pastirje, da to češčenje zanesejo globoko med narod. Pozivlja še posebej tretji red, Marijine družbe in salezijanska sotrudstva, da ga sistematsko širijo, ter izreka željo, da bi se družine in društva Srca Jezusovega posvečevala, močje in mladeniči pa v apostolstvu mož združevali.

3. Izmed čednosti, ki naj bi se v okviru češčenja Srca Jezusovega gojile, naj bi se z ozirom na veliko alkoholno razdejanje priporočala in udeleževala zlasti čednost treznosti, oziroma po nadnaravnih razlogih podprta prostovoljna odpoved od alkoholnih pijač v tej ali oni primerni obliki.

II. SKRB ZA MOŠKE IN ZA LAIŠKO INTELIGENCO.

1. Ker je želeli, da bi se moški bolj udeleževali verskega življenja kakor doslej, priporoča katoliški shod, naj se versko življenje med moškimi goji posebno skrbno. Daje naj se moškim povsod prilika, da se morejo verskih vaj lažje udeleževati; prireajo naj se zanje posebne pobožnosti: govori, prilike za prejem svetih zakramentov, zlasti duhovne vaje; gojé in skrbno naj se vodijo Marijine družbe; naj se ne pozabi, da so bile le-te sprva namenjene samo moškim, v prvi vrsti mladeničem.

2. Vsa naša mladinska organizacija, zgrajena na verskem temelju, bodi tudi v dejanju zgled pobožnega življenja. Društveno življenje naj pobožnega življenja ne ovira, ampak pospešuje in podpira.

3. Ker je versko-nramno življenje ljudskih množic zelo odvisno od načina, kako se laiška inteligenca tozadevno pred njimi udeležuje, zato prosi katoliški shod vse kroge svečenstva, naj posveča svetni inteligenci svojo posebno dušnopastirsko pozornost. Laiško inteligenco pa brez razlike pozivlja, da bi ob pogledu na visoke versko-nramne naloge, ki naj bi jih naš narod v smislu tega katoliškega shoda na sebi reševal, ter z ozirom na velik vpliv, ki ga lep zgled ima, rada sodelovala pri verskih in karitativnih združenjih, ter se pred ljudstvom tudi javno udeleževala pri cerkvenih pobožnostih, osobito pri prejetanju svetih zakramentov.

III. DUHOVNE VAJE.

Ko priznavajo vsi, da nam je obnovitev in poglobitev verskega življenja nujno potrebna in so v to svrhu eno najbolj preizkušenih sredstev duhovne vaje, priporoča katoliški shod vsem vernikom brez izjeme, posebno pa dijaški mladini in mladini sploh, da se radi zbirajo k letnim duhovnim vajam. Katoliški shod pozivlja verno slovensko ljudstvo, da prispeva kar najizdatnejše k stavi posebnega doma za duhovne vaje, ki ga namerava graditi prevz. knezoškof dr. A. B. Jeglič na Goričanah in izročiti v upravo in oskrbo Družbi Jezusovi, kjer bi duhovniki, inteligenca, dijak, delavci, mladeniči in drugi stanovi imeli priliko o primernem času preko leta opravljati duhovne vaje.

IV. ZA DRUŽINO!

Ker je temelj vsega zasebnega in javnega življenja družina, zato opozarja katoliški shod, da je treba družinskemu življenju posvečati največjo skrb.

1. Življenje po družinski ne sme biti v škodo družinskemu življenju.

2. Pri vseh naših zahtevah po verski šoli se ne sme pozabiti, da je končno največ ležeče na domači vzgoji.

3. Starši naj se dobro zavedajo svojega svetega in resnega poklica; naj ne pozabijo, da je dober zgled najizdatnejše vzgojno sredstvo.

4. Priporoča se, da se mladeniči in dekleta, ki nameravajo stopiti v zakonski stan, o pravem času temeljito pouče o dušni in telesni vzgoji otrok. Svari se pred sklepanjem mešanih zakonov.

5. Da bodo naše družine bolj prečiščene verskega duha in bodo v božjem varstvu lažje vršile svoje naloge, katoliški shod ponovno najtopleje priporoča posvečitev družin Jezusovemu Srcu: da se bodo družine v resnici po božjem Srcu posvečevale, da bo po njih posvečen ves narod.

V. PROTI NENRAVNOSTI.

1. Vlada se pozivlja, da skrbno čuva in ščiti javno moralo. Katoliški shod zahteva, naj poklicani organi energično zabranjujejo vsako pohujšanje ljudstva, zlasti mladine. Odstranjevanje se morajo iz javnih izložb in javnih prostorov vse nemoralne slike in kipi; javne ljudske knjižnice naj se revidirajo in izposojevanje vseh knjig z nemoralno in protiversko tendenco prepove. Strogo se morajo cenzurirati gledališke predstave in še bolj strogo vse predstave kina, ki se jih udeležujejo množice iz ljudstva in posebej še mladina ter fantazijo bolj razdražujejo. Uporabljajo naj se vsa zakonita sredstva, da se prepreči konkubinati in podobni pojavi javnega pohujšanja. Ples naj se kolikor mogoče omeji.

2. Krščansko ženstvo se pozivlja, naj dela krščanskemu imenu tudi čast v tem, da bo vedno brezpogojno varovalo dostojnost v obleki in z združenimi močmi delovalo na to, da se izrodki modernih nemoralnih noš zabranijo. Starše opominja katoliški shod na sveto dolžnost, da v svojih doraščajočih mladenkah ne ubijajo čuta sramežljivosti s tem, da jih oblačijo na način, ki bi je vsaki sramežljivosti v obraz.

VI. DOBRODELNOST.

1. Katoliški shod z žalostjo ugotavlja, da se je po vojni tudi v našem narodu razpasla sebičnost ter brezobziren in brezmejen pohlep po časnih dobrinah; priporoča katoliškomu po vzoru božjega Odršenika dejansko ljubezen do bližnjega, ki naj se kaže v vseh delih duhovnega in telesnega usmiljenja; poudarja to tem bolj, ker svobodomiselnost svet skuša krščansko dobrodelnost nadomestiti z golo humaniteto.

2. Ker pa tudi na tem polju le organizirano delo dosega potrebne uspehe, zato pozivlja katoliški shod, naj se v vsaki župniji zasnuje vsaj ena dobrodelna organizacija: ako ne društvo, vsaj dobrodelen odbor, obstoječ iz zastopnikov raznih stanov, ali pa odsek tretjega reda sv. Frančiška oziroma Marijine družbe.

3. Katoliški shod poudarja, da je skrb za revno, zapuščenost in zanemarjeno mladino in nje dobro vzgojo najpotrebnejša dobrodelnost. Spričo nevarnosti, katerim je izpostavljena sama sebi prepuščena mladina obojega spola, posebno v mestih, industrijskih in obrtniških krajih, pozivlja katoliški shod vse zadevne činitele cerkvenih in svetnih oblasti, kakor tudi krajevnih občinskih zastopov, da ustanavljajo na teh mestih mladinske domove, kjer bi se pod večšim poklicnim nadzorom mladina odtegovala nevarnostim ulice, dobivala sebi odgovarjajoča razvedrila in se versko in moralno vzgajala.

4. Znova se priporoča vse naše že obstoječe karitativne organizacije in ustanove v krepko podpiranje. Pri vsem tem pa naj se ne pozabi, da je poleg materialne oskrbe treba skrbeti tudi za duševno življenje siromakov.

VII. APOSTOLSTVO SV. CIRILA IN METODA POD ZAVETJEM BL. D. MARIJE.

1. Katoliški shod pozivlja k molitvi in delu za cerkveno zedinjenje, za katero enako moli katoliška cerkev in krščanski vzhod in ki je bilo vedno ena glavnih teženj katoliške cerkve.

2. Ker je za to apostolsko delo treba strokovnega znanja, širokega obzora in modre previdnosti, zato katoliški shod naglašja potrebo

a) da se znanstveno proučuje vzhodna cerkev, objavljajo znanstveni spisi, prireajo poučni tečaji in predavanja o tem vprašanju;

b) da se na tem polju gojijo stiki z drugimi katoliškimi narodi;

c) da se to delo osredotoči v preizkušeni mednarodni verski organizaciji, v Apostolstvu (bratovščini) sv. Cirila in Metoda.

3. Katoliški shod naroča, da naj se pozivi češčenje sv. Cirila in Metoda, apostolov cerkvenega edinstva, in da naj se v vseh župnijah razširi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, kakor so (l. 1919) priporočili jugoslovanski škofje.

VIII. KATOLIŠKA DIASPORA V JUGOSLAVIJI.

1. V. Katoliški shod v Ljubljani poudarja, da je katoliška diaspora v Jugoslaviji eno najvažnejših naših cerkvenih vprašanj.

2. V to svrhu se priporoča apostolatu sv. Cirila in Metoda, da sistematično proučuje vprašanje diaspore in temu primeroma uredi svoje delovanje, predvsem da osnuje v svoji sredi posebne odseke za diasporo oz. po potrebi tudi posebna društva.

IX. ZA MISIJONE MED POGANI.

1. Katoliški shod v smislu enciklike papeže Benedikta XV. Maximum illud z dne 30. novembra 1919 opozarja slovensko verno ljudstvo na dolžnost, da pomaga v večji meri kot doslej katoliški cerkvi pri izpolnjevanju njene najsvetejše naloge, pri razširjanju Kristusovega kraljstva med pogani. Za misijonsko delo je sedanja doba odločilne važnosti: milijoni poganov v Afriki in Aziji čakajo luči Kristusovega evangelija, protestantske sekte pa delajo z vso silo na to, da jih pridobijo za protestantizem.

2. Katoliški shod pozdravlja predvsem sklep jugoslovanskih škofov, da se vpelje Unio cleri (misijonska zveza duhovnikov) v vse škofije Jugoslavije.

3. Priporoča bogoslovce in katoliškim akademikom, naj sistematično goje misijonsko delo ter ustanovljajo akademske misijonske krožke; obenem naproša tudi katoliško izobraženstvo, naj sodeluje na raznih poljih misijonskega udejstvovanja.

4. Pozivlja slovensko ljudstvo, da se oklene v celoti svetovnega misijonskega društva za razširjanje svete vere, ki ga papež Pij XI. s pismom z dne 3. maja 1922 želi uvesti v vse škofije kot oficialno misijonsko organizacijo katoliške cerkve.

5. Naproša katehete in učitelje, naj prilično opozarjajo slovensko mladino na veličino verskega in kulturnega dela, ki ga vršijo katoliški misijoni širom sveta; s tem bodo vzbujali tudi misijonske poklice.

6. Priporoča najtopleje že med Slovenci obstoječe misijonske naprave in organizacije:

a) slovensko misijonišče v Grobljah pri Domžalah in njeno matico, Misijonsko zvezo;

b) Dejanje sv. Detinstva Jezusovega;

c) Klaverjevo družbo.

7. Želi, da se ustanovi poseben misijonski list.

X. PROTI ALKOHOLIZMU IN SUROVOSTI.

Alkoholizem je največja ovira verskemu življenju, vzrok, da delo na verskem polju ne rodi zaželenega sadu.

B. Resolucije odseka za cerkveno-politična, politična in verska vprašanja.

I. CERKEV IN DRŽAVA.

1. Katoličani poudarjamo, da morejo samo večno resnična načela krščanske etike nuditi zdrav in trden temelj državi in da udeleževanje pravnega reda v državi tem načelom ne sme nasprotovati.

2. Kakor je država v smislu naših načel poklicana, da skrbi za častni blagor državljanov in zaradi tega zgolj svetne zadeve spadajo v njeno področje, pravtako je neodvisni delokrog katoliške cerkve, da skrbi za večni blagor človeštva, in zaradi tega ji nihče ne sme krati njenih pravic, da more svobodno vršiti svoje božje poslanstvo.

3. Glede vseh cerkvi in državi skupnih (mešanih) zadev (zakon, šola, imovinsko vprašanje itd.) želimo, da se v vzajemnem interesu cerkve in države uredi v iskrenem sporazumu obeh.

4. Ugotavljamo, da takozvani kancel-paragrafi, ki ga uvaja vidovdanska ustava (čl. 12, alin. 7), nasprotuje ustavno zajamčeni samostojnosti veroizpovedanj v urejanju njihovih notranjih verskih poslov, ustavno zajamčenemu svobodnemu izvrševanju bogoslužja in enakosti vseh državljanov pred zakonom (čl. 4). Zaraditega, in pa ker se s to določbo ustave skuša uveljaviti policijsko nadzorovanje cerkve v njenem lastnem delokrogu, protestiramo proti njej in zahtevamo, da se ta določba ne izvede, temveč iz ustave črta. Odklanjamo določbe členov 394—398 načrta kazenskega zakona, ker nasprotujejo kanonskemu pravu in so krivične.

5. Protestiramo proti vsaki omejitvi svobodnega občevarja katoličanov s sveto stolico in zahtevamo, da se načelo svobodnega občevarja tudi ustavno prizna in zajamči.

6. Zasedanje škofij, župnij in drugih cerkvenih služb bodi načeloma popolnoma cerkvi prepuščeno.

7. Ugovarjamo proti krivičnemu zapostavljanju katoliške cerkve in katoliške duhovščine v gmoetnem oziru od strani države ter zahtevamo, da se povsod izvaja v ustavi odredeno načelo sorazmernega podpiranja vseh veroizpovedanj.

II. POLITIČNO UDEJSTVOVANJE KATOLIČANOV.

1. Ker država svoje kulturno-socialne naloge brez sodelovanja etično-socialnih sil krščanstva ne more uspešno vršiti in ker v današnjih razmerah zgolj kulturno udejstvovanje katoličanov za uveljavljanje katoliških načel v družbi in državi ne zadostuje, zato so katoličani dolžni, udeležiti se tudi v političnem življenju.

1. Z ozirom na to katoliški shod slovesno pozivlja ves narod k treznosti. Vse prizadete kroge: javno oblast, posebej županstva, duhovščino, učiteljstvo, zdravniške, vsa vzgojna in prosvetna, predvsem verska društva na slovenskem ozemlju prosi in roti, naj svojemu delokrogu primerno z vsemi silami in največjo resnobo delajo za treznost med narodom in se energično borijo proti vsem izrodkom alkoholizma. Oblasti pozivlja, naj števila gostilen ne samo nikakor ne množe, temveč to število vedno bolj krčijo, ter zahteva, naj vestno vrše svojo dolžnost in pazijo, da se bodo odredbe proti pijančevanju izpolnjevale.

2. Katoliški shod uvideva nujno potrebo primerne zakona proti pijančevanju za našo državo. Poslanca prosi, naj smatrajo za svojo dolžnost, pripomoči, da čimprej pridemo do takega zakona; odločno apelira na vse politične stranke, da bi tega velerresnega vprašanja ne zlorabljale v politično agitatorične svrhe.

3. Katoliški shod izrečno poudarja, da s prepotrebni nastopom proti pijančevanju ne more nikomur prizadeti kakršnekoli materialne škode. Zato naj država z zakonom proti pijančevanju vred skrbi tudi za izvoz našega vinskega pridelka. Kmetijski strokovnjaki in vodstva gospodarskih podjetij naj se resno in temeljito bavijo z vprašanjem brezalkoholne uporabe sadja in grozdja ter trgovine s sadjem in posušnim grozdom. Vsa ta stremjenja mora vlada krepko podpirati.

4. Inteligenca se pozivlja, naj z veliko resnostjo motri alkoholno vprašanje; naj to vprašanje študira in naj bo v tem oziru voditeljica ljudstvu, kajti brez temeljitega zboljšanja na tem polju je vsako socialno zboljšanje in resničen kulturni napredek nemogoč.

5. Grd madež na licu našega ljudstva je surovost. Zato naj se začne organiziran boj proti tej ljudski napaki, posebno z vzgojo ljudstva za treznost in s sistematičnim poukom o dostojnosti po šolah in društvih. Zlasti naj se z vsemi sredstvi pobija bogokletstvo, posebno italijansko, dokler se ta tuji strup popolnoma iz slovenskega jezika ne iztrebi.

III. NAŠE RAZMERJE DO PRAVO-SLAVIJA.

V seji cerkveno-političnega odseka so bile sprejete naslednje resolucije:

1. Odločno bomo branili pravice katoliške cerkve, a ogibali se bomo napadov na pravoslavlje.

2. Naše ljudstvo bomo v miroljubnem duhu poučevali o verskih razlikah predvsem s tem, da bomo širili misel verske sprave krščanskih narodov.

3. Želimo, da bi mogli skupno s pravoslavnimi državljani braniti skupna načela krščanske vere in morale proti modernemu brezverstvu in proti napredujoči nemoralnosti.

4. Katoliški shod pozivlja duhovno in svetno inteligenco, naj proučuje vzhodno cerkveno vprašanje; v ta namen naj se prireajo posebni tečaji.

IV. MEDNARODNI STIKI MED KATOLIČANI.

1. Slovenci, zbrani na V. katoliškem shodu izjavljajo, da ne morejo pozabiti, kaj se je zgodilo s slovenskim narodom ob sklepanju mirovnih pogodb; v tolažbo so jim le besede Benedikta XV., da »narodi ne umirajo«.

2. Upoštevač dejstva, ki jih je alla stvarila, apelira katoliški shod na katoličane onih držav, katerim so naši bratje politično pridruženi, posebno na katoličane nemškega in italijanskega naroda, naj se zavzemajo z vsemi silami za to, da se priznajo našim bratom v verskem, narodnostnem in kulturnem oziru tiste pravice, ki jih uživajo sami in da se postopa proti našim bratom na način, ki ustreza ne le ideji krščanstva, ampak že elementarnim zahtevam pravičnosti.

3. Zato mora katoliški shod z globoko bolečino ugotoviti, da so se proti Slovincem-katoličanom, ki so prišli po mirovnih pogodbah pod tuje države, izvršili premnogi čini krivice in da sega to nasilje celo v cerkev.

Javno označuje katoliški shod kot takšno krivico n. pr.:

a) da se Slovincem odvzema pridige in pesmi v slovenskem jeziku v cerkvi.
b) Da se slovenski duhovniki odpuščajo in izganjajo, ker slučajno niso bili rojeni v tamošnjem ozemlju, dasi tamkaj desetletja delujejo med našim ljudstvom.
c) Da se v slovenske vasi pošiljajo duhovniki, ki ljudstva ne razumejo.
d) Da so se slovenski kapucini izgnali iz Gorice, kjer so stoletja dušnopastirsko službovali v največjo zadovoljnost slovenskega in italijanskega prebivalstva ter bili po svoji požrtvovalnosti in plemeniti nepristranosti povsod priljubljeni.

C. Resolucija šolskega odseka.

I. SPLOŠNA NAČELA.

1. V šolskih zadevah imajo pravico odločevati starši, cerkev in država.

2. Kakor ima država pravico, zahtevati določeno mero znanja in državljansko vzgojo, tako ima katol. cerkev in katol. starši pravico, zahtevati katoliško vzgojo otrok.

Zato zahtevamo za naše šole, naj bosta vzgoja in pouk v vseh predmetih, v kolikor zadevata verskonravno stran, uravnana po načelih katoliške vere.

3. Šola naj goji ljubezen do naroda in države. Trajna in požrtvovalna ljubezen do naroda in države pa more sloneti le na verski vzgoji.

4. Verouk bodi obvezen predmet v vseh državnih šolah. Obvezne morajo biti tudi verske vaje.

5. Cerkev ima pravico, voditi in nadzorovati verouk v šoli in čuvati, da se v šoli ne bo kaj učilo ali delalo proti veri in pravosti.

6. Verski pouk in verske vaje morajo oskrbovati od cerkve pooblašteni katoliški duhovniki, le v izjemnih slučajih tudi druge od cerkve pooblašene učne moči.

7. Poleg države in učiteljstva morajo imeti cerkev in starši v šolskih odborih (krajevnih, okrožnih, pokrajinskih in osrednjih) primerno zastopstvo.

8. Poleg državnih so dovoljene tudi zasebne šole. Država jih mora podpirati. Vse tiste pravice, ki jih imajo državne šole, zahtevamo tudi za zasebne šole, ako te izpolnjujejo vse tiste zakonito določene pogoje, ki veljajo za državne šole.

9. Veroučitelje na državnih šolah nastavlja državna oblast le v sporazumu s cerkveno oblastjo.

10. Marijine kongregacije in druge izključno verske organizacije so od šolske oblasti neodvisne, zato jih ta ne sme ovirati.

11. Šolska oblast naj s primernimi uredbami in s potrebno strogostjo prepreči kvarne vplive na šolsko mladino, zlasti kvarni vpliv slabih stanovanj, gledaliških in kinematografskih predstav, pri čemer naj jo podpirajo tudi druge državne oblasti.

II. OSNOVNE, MEŠČANSKE IN STROKOVNE ŠOLE.

V smislu izraženih splošnih načel zahtevamo:

1. Pouk katoliških otrok v katoliških krajih naj v vseh predmetih oskrbujejo le versko in pravno neoporočene katoliške učne moči.

2. Država mora versko šolo, osnovno, meščansko ali strokovno, zakonito in obvezno uvesti ter vzdrževati, kjerkoli jo zahtevajo starši, za zakonito določeno število otrok.

3. Za izobrazbo vzornega katoliškega učiteljstva zahtevamo katoliški pedagogij, iz katerega bodo izšle ne le strokovno temeljito izobražene, ampak tudi verskonravno utrjene učne moči.

4. Obžalujemo, da se je del slovenskega učiteljstva odtujil verskemu prepričanju svojega naroda in da sovražno nastopa proti tovarišem, ki javno izpovedu-

Take in podobne krivice katoliški shod tem bolj obžaluje, ker morejo porazno vplivati na versko zavest katoličanov.

V. MIROVNO GIBANJE IN PAPEŠTVO.

1. Katoliški shod naglašja z vsem podarkom, da izvira sedanje anarhično stanje v mednarodnih odnosih iz dejstva, da je v mednarodnem življenju stopil materialistični makiavelizem na mesto krščanskih etičnih načel, ki edina morejo tvoriti trdno podlago za mirno in trajno sožitje narodov.

2. Ker velja ista zapoved krščanske ljubezni za narode kakor za posameznika, zato katoličani želimo, da bi se po smernicah Benedikta XV. in Pija XI. ustvarila velika svetovna zajednica miru.

3. Kot začetek take zajednice pozdravljamo Društvo narodov v Ženevi in želimo, da se izpopolni tako, da bo v resnici zajednica vsega človeštva, ki bo priznala nad seboj večni pravni zakon božji.

4. Papeštvo kot prva moralna sila sveta, ki je bilo skozi 1600 let glasnik mirovne sprave tudi nekatoliškimi narodom, mora dobiti v Društvu narodov svoje primerno zastopstvo; prav tako naj se vabi k vsem mednarodnim kongresom.

5. Ker je neodvisnost papeža v interesu tudi celega sveta, želimo, da se rimsko vprašanje čimprej reši povoljno in pravično v sporazumu sv. stolice.

jejo katoliška načela. Učiteljem iz »Slovenske zveze« izražamo zahvalo in priznanje; slovensko katoliško ljudstvo je z njimi.

III. SREDNJE ŠOLE.

1. V smislu prej navedenih splošnih načel zahteva katoliški shod versko srednjo šolo.

2. Dokler take državne srednje šole ni, naj srednja šola ne nudi samo umske izobrazbe, ampak tudi verskonravno vzgojo za življenje. Zato naj se verouk poučuje v vseh razredih vseh srednjih šol — tudi strokovnih in tehničnih — najmanj po dve uri na teden.

3. Z ozirom na kulturno nalogo, ki jo ima Jugoslavija kot most med vzhodom in zahodom, ter z ozirom na kulturno zgodovinski in etični pomen, ki ga ima poznavanje grške in rimske kulture za naš narod, zahtevamo, da se ohrani humanistična gimnazija neokrnjena.

IV. O IZVENŠOLSKI VZGOJI SREDNJEŠOLSKA MLADINE.

1. Katoliški shod opozarja na škodo, ki jo trpi izvenšolska vzgoja srednješolske mladine v moralnem oziru in glede učnih uspehov v šoli radi silnega pomanjkanja stanovanj. Zato naj se

a) ustanovi za diake, ki se vozijo po železnici v šolo, v vsakem mestu dnevno zavetišče, kjer bodo dijaki lahko plodno in varno porabili čas, ko čakajo na vlak. V ta zavetišča naj se sprejemajo tudi dijaki iz mesta, kateri doma nimajo primerne prostora za učenje.

b) Pomanjkanje stanovanj in vzgojni momenti zahtevajo, da se ustanove v vseh mestih, kjer so srednje šole, dijaški konvikti, ki bodo pod strokovnim vodstvom skrbeli za umstveni in pravni napredek njim izročene mladine. V tem oziru priporočamo katoliški shod podpiranje društva Pripravniki dom, ki namerava zgraditi tak konvikt za učiteljske inke. Že obstoječi konvikti naj se po možnosti razširijo.

2. Posebna pozornost naj se posveča razširjanju Marijanskih kongregacij za srednješolsko mladino.

3. Za izpopolnitev splošne izobrazbe in vzgoje se priporočajo ustanovitve dijaških odsekov pri katoliških kulturnih organizacijah, pri katerih je srednješolski mladini po šolskih predpisih dovoljeno sodelovati.

V. ZA VISOKOŠOLCE.

Slovenski narod se zaveda ogromnega pomena, ki ga ima za njegov duševni in gmotni napredek vseučilišče, lastno kulturno ognjišče. Zaveda se tudi dolžnosti, da pomaga pri nalogi, da se vzgoji zadostno število strokovno prvostvorne in pravno dobre inteligence. Zato priporočamo katoliški shod ustanovitev društva, ki bi si stavilo za nalogo, da čimprej zgradi v Ljubljani vseučiliški dom, kjer bi imeli visokošolci primerna stanovanja in tudi druga sredstva na razpolago, ki so jim potrebna za strokovno izobrazbo in pravno vzgojo.

VI. DRUŠTVO »KRŠČANSKA ŠOLA«.

Katoliški shod pozivlja vse zavedne jugoslovanske katoličane, da stopijo v društvo »Krščanska šola«.

Č. Resolucije socialnega odseka.

I. O SOCIALNIH STRUJAH.

1. Dasi mora človek krotiti hlepenje po materialnem blagostanju, vendar ne smemo pozabiti, da je človeku sicer potrebna zadovoljnost z malim, potrebno pa

tudi to malo, s čimer more biti človek zadovoljen.

2. Krščanska pravičnost in ljubezen do bližnjega, ki se razteza na celega človeka, na njegovo dušo in telo, pa človeška

osebnost in družabnost, tvorijo temelje, na katerih naj katoliške organizacije skušajo narodom priboriti socialno pravično zakonodajo.

3. Katoliški shod zavrača moderni kapitalizem, ki vodi nujno do razrednega boja ter materialistični socializem in komunizem, ki hočeta osrečiti človeštvo brez Boga in božjih pravilnih zakonov.

II. GOSPODARSTVO IN KRŠČANSTVO.

Katoliški shod ne more zapreti oči pred slabimi socialnimi posledicami, ki v današnjih razmerah dejansko izvirajo iz dejstva, da se nahaja večkrat velika množica dobrin v rokah ene osebe ali skupine ter predlaga proti temu sledeče socialne ukrepe:

Po krščanski pravičnosti morajo biti plače za delo vsake vrste vsaj take, da morejo ljudje preživeti sebe in svojo družino, ne samo za silo, temveč kakor je človeka dostojno.

Dostojanstvu delavca kot človeka in kot sotrudnika podjetnika odgovarja, da dobiva ne samo plačo, marveč da je deležen tudi čistega dobička obrata, pri katerem je zaposlen.

Katoliški shod obžaluje, da se zlasti v povojni dobi duševno delo omalovažuje in da se ravno intelektualni stanovi tlačijo v bedo in pomanjkanje. Zato opozarja katoliški shod, da je primerno blagostanje duševnih delavcev predpogoj kulturnega napredka in razvoja celega naroda ter pozivlja merodajne činitelje, naj se odločno zavamejo za to, da se zlasti službeno razmerje javnih namestencev pravično uredi ter se jim zajamčijo primerni prejemki.

III. DELO IN KAPITAL.

Moderni način proizvajanja v zvezi z moderno prometno trgovino vodi do takozvanega kapitalističnega gospodarskega reda, v katerem se vrši vsa produkcija mesto po naročilu in potrebi, le za trg, v katerem je glavni in končni cilj vsega ravnanja čim večji dobiček, ki služi v prvi vrsti nadaljnjemu povečevanju kapitala in v katerem je vsled tega vsak podjetnik primoran izpopolnjevati svoje podjetje tehnično in trgovsko kar najbolj mogoče. Ta gospodarski red vsebuje v svojem mehanizmu in v silah, ki v njem odločujoče delujejo, veliko nevarnost, da prevlada v njem brezobzirna in hladnokrvna sebičnost, ki žrtvuje maloštevilnim kapitalistom splošne družabne koristi in interese. Katoliški shod z žalostjo ugotavlja, da se to ravno v današnji dobi v veliki meri dogaja, vsled česar so postale moderne socialne razmere tako silno kričeče in pomoč tako nujna.

Zaradi tega katoliški shod:

1. Opozarja s poudarkom na velike socialne nevarnosti, ki so združene z modernim kapitalističnim gospodarstvom ter pozivlja vse katoliške podjetnike in odgovorne činitelje pri vodstvu industrijskih podjetij, naj stalno in strogo pazijo, da ne prevlada v njihovih podjetjih krivični mamoniški duh.

2. Pozivlja vso katoliško inteligenco k študiju modernega kapitalističnega družabnega reda, njegovih elementov in sil ter k poznavanju modernih socialnih razmer in problemov, da tako pripravijo vso katoliško javnost za smotren in požrtvovalen boj proti modernemu mamoniizmu in kapitalizmu.

Posebej poudarja katoliški shod:

1. Kapital in delo sta z zgolj gospodarskega stališča za proizvajanje življenjskih potrebščin enako važna in potrebna. Za glavni vir, iz katerega izhaja vsakemu posamezniku pravica do vsega, kar je za človeka vredno življenje nujno potrebno, pa moramo smatrati delo. Zato mora biti delo podlaga za pravično ureditev družabnih razmer.

2. Ker delavni stanovi ne proizvajajo gospodarskih dobrin le zase, temveč za vso družbo, zato upravičeno zahtevajo, da pa drugi ljudje opravljajo druga socialna koristna dela za družbo in tako tudi zanje. Vsi stanovi pa, ki opravljajo v družbi produktivno ali sicer soc. koristno delo, po pravici zahtevajo od urejene človeške družbe, da jim s primernimi socialnimi ustanovami in uredbami (n. pr. s socialnim zavarovanjem, agrarno reformo) ustvari možnost človeka vrednega življenja.

Dokler ni mogoče, da bi bili industrijski delavci obenem lastniki kapitala (kot korporacije), mora posebno gospodarsko pravo zaščititi delavce proti premoči kapitala. Zaščititi pa mora pravo tudi konsumente, ki jih kapitalizem tudi izkorišča.

4. Izmed raznih možnih oblik za zaščito delavcev in konsumentov se skušajo dejansko uveljaviti gospodarski odbori, sestojeci iz zastopnikov, podjetnikov, uslužbencev, konsumentov in vlade; še posebej za delavce se snujejo po podjetjih delavski sveti; delavstvu se prisloja že tudi delež na dobičku, zlasti v obliki akcionariata. Katoliški shod smatra te oblike za primerne socialne poskuse, da se narodno gospo-

darstvo smotreno uredi. Zavrača pa načelni razredni boj in vsakršne težnje po diktaturi kateregakoli sloja.

5. Če naj se pa preosnuje s časom industrijsko gospodarstvo na podlagi dela ali če naj bodo delavci radi dejanske interese skupnosti med podjetniki in delavci vsaj udeleženi pri vodstvu in upravi podjetij, je nujen pogoj socialna vzgoja delavstva, zlasti smisel za odgovornost in strokovna izobrazba. Katoliški shod iznova naglašja potrebo pravne reforme za vsako socialno in socialno-gospodarsko reformo.

IV. SOCIALNI SLOJI IN KRŠČANSKA NAČELA.

Organizacija po stanovih, razredih in slojih je ne samo dovoljeno, ampak tudi priporočljivo sredstvo za dvig moralne stopinje in gmotnega blagostanja ljudstva. Vse te organizacije naj bodo osnovane na krščanskih načelih ljubezni do bližnjega. Prva naloga vsake organizacije naj bo dvigovanje moralnih vrednot lastnih organiziranih članov. Take organizacije, ki imajo namen izvojevati stanovom, razredom, slojem itd. gospodarske in politične pravice, naj v boju nikdar ne prezro, da so stanovi, razredi, sloji itd. samo celice družbe kot celote in da velja zakon krščanske pravičnosti ne samo za posameznike, ampak tudi za te celice kot celote. Cilj vseh takih organizacij mora biti izboljšanje naroda kot celote. Posebno v sedanjem času, ko so borbe med posameznimi skupinami človeške družbe postale nenavadno ostre in ljute, smatra katoliški shod, da je umestno, da opozarja slovenske katolike na to, da tudi najhujša borba ne sme iti nikdar preko katoliških načel, ki morajo biti vodilna tudi v socialnem delu in boju.

V. ZADRUŽNIŠTVO IN GOSPODARSTVO.

Katoliški shod poudarja važnost vzgoje ljudstva k samopomoči, k iniciativi in ustvarjanju v avtonomnih zadružnih organizacijah, s čimer se ljudstvo pripravlja na samoupravno organizacijo vsega gospodarskega življenja.

Katoliški shod smatra, da je zadružništvo kot gospodarsko-socialna ustanova velike važnosti ne le za gospodarski napredek, temveč zlasti tudi za pravno povzdigo in socialno vzgojo ljudstva. V zavesti, da se gospodarstvo ne sme ločiti od etičnih načel, vrši zadružništvo pravno in socialno vzgojo ter utrjuje nasproti individualističnim naukom prepričanje, da se koristi posameznika najbolj sigurno dosežejo s pospeševanjem skupnih interesov. Tako vrši zadružništvo delo socialne reforme v duhu krščanskih načel in predstavlja socialno šolo ljudstva.

Katoliški shod priznava dosedaj izvršeno delo, s katerim se je slovensko zadružništvo razvilo kot najmočnejše v državi v dejansko oporo malih ljudi. Zlasti priznava dosedanje uspešno delo zadružne propagande in izobrazbe, ki ga je Zadružna zveza kot matica krščanskega zadružništva vršila vsestransko s tiskom in besedo.

1. Katoliški shod naglašja potrebo, da se ljudstvo zopet oklene zadrug in v njih vzgaja h gospodarski skupnosti, zlasti naj se duhovniška in laiška inteligenca poprimeta dela za zadružno vzgojo in izobrazbo.

2. Naj se po možnosti v vsaki župniji ustanovi hranilnica in posojilnica rajfajznovega sistema za pomoč in napredek kmetijstva in za vzgojo k varčnosti.

3. Ustanavljajo naj se blagovne zadruge, potom katerih si ljudstvo brez trgovskega posredništva nabavlja vse potrebščine in vnovčuje svoje pridelke oziroma izdelke.

4. Med obrtnimi produktivnimi zadrugami naj se pospešuje ustanavljanje zlasti takih produktivnih zadrug, ki skrbijo za ohranitev, povzdigo in razvoj domačih obrti.

VI. O DRUŽINI IN ŽENSKEM VPRAŠANJU.

I. Katoliški shod ugotavlja z obžalovanjem, da je družina resno ogrožena v pogojih gmotnega obstanka in pravni temeljev. Ker je družina življenska in naravna prvina, podlaga in korenina vsej družbi, in ker pomenja propadanje družine — propadanje vse družbe, zato:

1. pozivlja poslance, naj potem socialne zakonodaje skušajo urediti gospodarske razmere, kakršne so potrebne za ustanavljanje in povoljno uspevanje družin; delajo naj na to, da se potom zakonodaje prav posebno zaščiti družina in da se vse zatre, kar nasprotuje življenjskim in pravnim namenom družine; (zaščita zakona po krščanskem pojmovanju, zaščita otrok, rojenih in nerojenih, pobljanje nenravnosti in spolnih kug);

2. pričakuje od avtonomnih in drugih javnih oblastev in zastopstev ter od gospodarskih in strokovnih organizacij, da pospešujejo blaginjo družin (z družinskimi stanovanji, z oskrbo življenjskih potrebščin);

3. naroča vsem organizacijam, posebnim prosvetnim, da usmerijo vse svoje de-

lovanje v prilog družinskemu življenju ter dopolnjujejo cerkveno prizadevanje z odgojo in izobrazbo odrasle mladine po znanstvenih načelih prave skrbi za zdrav in krepak rod (evgenika in plemenska higijena), ki se popolnoma skladajo z versko-nravnimi zahtevami;

4. svetuje razumnikom, da se pri razglabljanju družabnih razmer prav posebno ozirajo na ustroj najbolj naravne in prvine družbe, ki je družina, in s tega vidika zajemljejo smernice za urejevanje drugih družabnih razmerij.

II. Katoliški shod istotako z obžalovanjem ugotavlja, da je vsled nezdruženosti razmer doberšen del ženstva stalno odte-

njen svojemu prvotnemu in naravnemu poklicu in prisiljen v razne pridobitne poklice, kar je v velik kvar ženstvu in družbi sploh, zato

1. pozdravlja vsakršno prizadevanje, ki naj omogoči ženstvu, da se vrne k svojemu naravnemu, ali vsaj sorodnim poklicem;

2. zahteva za ženstvo, ki opravlja moškimi poklicem enakovredno delo, iste gospodarske in socialne pravice, kakršnih so deležni moški;

3. sploh pa zahteva za ženstvo popolno enakopravnost in posebno zakonito varstvo, ki ga potrebuje po svoji naravi.

D. Resolucija odseka za narodno prosveto.

Da se po vojni zastalo prosvetno delo zopet poživlji, razširi in poglobi, priporoča katoliški shod:

1. Družba sv. Mohorja naj razširi svoj delokrog do zadnje slovenske koče ter naj se čimbolj trudi, da ohrani duševno edinstvo med razkosanimi brati.

2. Izobraževalne in mladinske organizacije naj še dalje uvažujejo resolucije dosedanjih štirih katoliških shodov, kakor tudi tam navedena in preizkušena sredstva. Vodi naj slovenski narod v sedanjo dobo težkega življenjskega boja:

a) s poglobljeno versko in apologetično izobrazbo, h kateri nujno spada tudi pravo pojmovanje in udejstvovanje tolerance napram drugovernim bratom;

b) poglobljeno politično izobrazbo, nččo nas spoznavati našo državo, njene naloge ter njeno razmerje do sosedov;

in končno c) s poglobljeno narodnostjo izobrazbo, ki seznaja ljudstvo z zadnjim kotičkom slovenske zemlje in narodne posesti ter z našimi narodnimi brati pod tujim gospodstvom.

Označeno prosvetno delo naj te organizacije smotreno vodijo in podpirajo po svojih, tem namenom posvečenih glasilih.

3. Centrala Slov. kršč. socialne zveze naj natanko določi svoj delokrog z ozirom na ostale osrednje organizacije. Vodi naj izobraževalno delo, skrbi intenzivno za smotreno urejena predavanja, ustanavlja nova izobraževalna društva, že obstoječa pa bodri k sistematičnemu delu. Uvede naj se poseben prosvetni prispevek, da se zagotove centrali stalni večji dohodki za dobro urejeno pisarno, ki naj bo duša vsega smotreno urejenega izobraževalnega dela med slovenskim narodom.

4. SKSZ naj podpre akcijo, ki bo imela v stalni evidenci naš književni trg in stalno informirala društvena vodstva po deželi o kvaliteti novih književnih pojavov. Tisku naj se posveča največja skrb. Katoliška tiskovna društva naj skrbijo za politično izobrazbo sotrudnikov, omogočijo naj izdajo posebnega književnega kataloga ter periodično izdajanje meddruštvene knjižnične korespondence. Vse naše časopise naj skrbi za dobro politično vzgojo našega naroda.

5. Politična kultura je integralen del kulture vsakega naroda z lastno državnostjo. Do nje vodi dvoje poti: politična izobrazba in politična vzgoja. Sredstva k politični izobrazbi, ki naj se začneja pri mladini, so: spoznavanje domače zemlje in domače zgodovine, državnoznanstvo, spoznavanje politične zgodovine in zunanje-političnih odnosov. Izda naj se politična litanka. Za politično izobrazbo časnikarjev in inteligence bi bila potrebna šola za žurnaliste ali vsaj primerni tečaj.

Politična in državljanska vzgoja, ki naj se začne že v osnovni šoli, pa se naj bori proti individualnim in kolektivnim egoističnim nagonom. Poleg socialne vzgoje se naj vzbujajo versko-nravnimi smisel za državo.

6. Katoliški shod priporoča katoliškim prosvetnim organizacijam, naj igrajo leake igre, ki vselej ali vsaj v neki meri lepočutno, nravno in umstveno izobrazijo, dvignejo igralce in gledalce; priporoča dalje, naj bodo z igranjem varni:raje manjkrat, pa dobro pripravljeno. Za jedro našega izobraževalnega dela smatra namreč katoliški shod še vedno dobro pripravljena predavanja, katerih nikoli ne bo preveč.

7. a) Katoliški shod odobrava veliko na versko-nravnih načelih temelječe iz-

E. Resolucije katoliškega dijaštva.

RESOLUCIJE SLOVENSKE KATOLIŠKE DIJAŠKE OMLADINE.

a) Smernice v versko-nravnem oziru.

1. Katoliško dijaštvo izreka neomajno zvestobo katoliški cerkvi, ker veruje, da je ustanovljena od Kristusa-Boga kot nadnaravna verska družba in da vse čase v njej živi in deluje Kristus-Bog.

2. Katoliško dijaštvo stremi za izpopolnitvijo verskega življenja, ki mora biti nadnaravno, božje. Nadnaravno božje življenje pa doteka v nas po zakramentih, posebno po zakramentu sv. Evharistije, ki je naša nadnaravna dušna hrana, zato jo pogosto prejemajmo.

obraževalno delo, ki ga je dosedaj izvršila orlovska organizacija med slovensko mladino.

Katoliški shod vé ceniti bogata sredstva, ki jih za to izobraževalno in vzgojno delo mladini nudi orlovstvo s tisoči prečavanj, z intenzivnim delom v izobraževalnih in organizatornih tečajih, s svojimi glasili: »Mladostjo«, »Orličem«, »Orlovskim Vaditeljem« in »Vigredjo«; dalje s strogim redom v poslovanju in upravi ter z disciplino, ki raste iz telovadbe in poslovnika.

Katoliški shod priznava, da orlovstvo mladino smotreno vzgaja ter vežba v sposobne in nesebične delavce tudi za druge organizacije ter se trudi prepričati jo z živim, verskim, socialnim, državnim in narodnim čutom in mišljenjem. Zato je katoliški shod prepričan, da bo s tem moglo orlovstvo po Krekovem zamislu podati mladim ljudem temelje za vse javno življenje. Katoliški shod še posebno odobrava prizadevanje orlovstva, da energično vepilja mladini zdrav smisel za treznost in varčnost ter živ čut za družinsko skupnost in spoštovanje do družine.

b) Katoliški shod pozivlja krščansko mladino, da v čim večjem številu vstopa v orlovstvo kot najbolj cvetočo prosvetno mladinsko organizacijo in se vztrajno udeležuje življenja v njej.

Obenem priporoča staršem, naj pridno pošiljajo svojo mladino v orlovske odseke v zavesti, da jim orlovstvo znatno pomaga pri njihovem vzgojnem delu in da mladinskim organizacijam z dobrim vodstvom družine, nikdar ne ruši, temveč nasprotno tvori naravno in potrebno dopolnilo družinski vzgoji, zlasti v današnjih časih, ko kapitalizem izpodjeda korenine vsega socialnega, zlasti družinskega življenja.

Ker orlovstvo kot izobraževalna organizacija brez pomoči izobraženstva ne bo mogla uspevati, pozivlja katoliški shod vse duhovsko in svetno izobraženstvo, naj posveti del svojega časa sodelovanju v orlovski organizaciji.

Napori vseh naj se združijo v tem, da naša mladina čimbolj pristopa v orlovsko organizacijo in da se čimprej uresniči geslo: v vsako župnijsko orlovski odsek.

c) Za neorganizirano mladino naj se osnuje, oziroma preosnuje primerna organizacija, prikrojena potrebam pred vsem tega dela naše mladine.

d) Katoliška javnost naj dobro vé, da se odločilni boji med vero in nevero bijejo ravno v mladini, da se nasprotniki jasne zavedajo te odločilne važnosti in baš zato z izredno žilavostjo in velikim uspehom že mali deci vcepiljajo sovraštvo do vsega, kar je krščansko. Nevarnost, ki nam iz tega preti, je tako težka, odgovornost pred Bogom in bodočnostjo slovenskega naroda tako velika, da katoliški shod zahteva od vseh merodajnih činiteljev, da se naj vse mladinske organizacije med seboj dopolnjujejo ter v tem boju varujejo enotno fronto in vse sile naše mladine strnejo v eno armado.

8. V Ljubljani naj se zgradi čimprej »Prosvetni dom« kot središče vseh naših prosvetnih organizacij, ki so v okrilju SKSZ, torej SKSZ same, potem pa organizacije Orlov in Orlic in drugih mladinskih organizacij, Ljudskega odra, Krščanske ženske zveze, Centralne knjižnice in Čitalnice. V njem bodi tudi hospic z ljudsko visoko šolo. V ta namen naj se čimprej osnuje poseben odbor, ki v sporazumu z SKSZ izvede to nalogo.

3. Zavedamo se dolžnosti, da se za proučevanje verskih vprašanj in za gojitve temeljitega verskega življenja organiziramo in združujemo. Najprimernejša verska organizacija pa nam je Marijina družba, ki naj druži v sebi ne le elito, marveč naj bo verska organizacija vsemu dijaštvu, ki naj ga prerodi po načelih vere in organizacije v katoliško elito.

4. Sleherni katoliški dijak naj ima priliko za individualno versko vzgojo in vodstvo v duhovnih zadevah, zato naj se v ta namen izberejo posebni dijaški duhovni voditelji. Tudi po svojih močeh naj se vsak posamezen dijak v verskem življenju po-

glablja in utrjuje z vsakoletnimi duhovnimi vajami.

b) Smernice v narodnem oziru.

1. Slovenska katoliška dijaška omladina zahteva za svoj narod pravico do svobodnega razmaha vseh svojih kulturnih sil. Izjavlja, da hoče posvetiti vse svoje sile naši državi in njeni konsolidaciji, ki naj združi v delu za boljše bodočnost kulturne sile vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

2. Izražamo željo, da pride čimprej do ožjega stika s pravoslavnim delom jugoslovanskega dijaštva, zavedajoč se velikega pomena, ki ga bo imelo zblizanje za kulturni razmah Jugoslavije.

3. Izjavljamo solidarnost vsem zaslužnim bratom onstran državnih meja in jim obljubljam pomoč svojih mladih sil.

4. Želimo čim ožjega zblizanja z drugimi slovanskimi narodi.

F. Resolucije odseka za leposlovje, znanost in umetnost.

I. SLOVSTVO.

1. Katoliški shod poudarja, da se mora vsak katoličan zavedati, da je dober tisk v sedanjih časih trdna opora katoliške ideje in nujna potreba za njeno ohranitev med Slovenci. Cilj, za katerim moramo torej stremeti, je, da bo vsak katoliški Slovenec lahko zadostil svojim duševnim potrebam z dobro literaturo.

2. Katoliški shod želi, da bi naše založbe ne zaostajale glede rednega izdajanja versko in nravno neoporečne lepe književnosti.

Izdajanje naj se organizira v zvezi s priobčenimi deli v naših listih, ki naj se načeloma ponatiskujejo in izdajajo kot ceno čtivo za ljudstvo.

3. Katoliški shod pozdravlja reorganizacijo publikacij Mohorjeve družbe in družbo najtopleje priporoča slovenskemu ljudstvu.

4. Katoliški shod pozdravlja ustanovitve »Mladiko« in jo toplo priporoča. Obenem poudarja važnost literarno-umetnostne revije, ki jo predstavlja »Dom in Svet«. Katoliški shod pozivlja javnost, naj smatra za svojo kulturno dolžnost, omogočiti obstanek teh dveh glasil.

5. Katoliški shod pozivlja založništvo »Slovenec«, da omogoči tedensko ali vsaj 14 dnevno prilogo, ki bo posvečena kulturi in sistematično opozarjala na dobro čtivo, posebno na izdaje naših podjetij.

II. UMETNOST.

1. Z verskega stališča želi katoliški shod, da umetnost uvažuje krščanska načela in ne želi verskega in nravnega čuta; tudi zanjo naj veljajo načela, po katerih se presoja nravna vrednost človeških dejanj sploh.

2. Cerkevno umetnost naj odlikuje izbor, resnost in formalna popolnost. Zato katoliški shod zahteva od umetnika resnih študij in poglobitve v bistvo cerkvene umetnosti, združene s tehnično popolnostjo. Le take umetnine je mogoče spraviti v liturgično rabo, ki uvažuje kanonične predpise.

3. Katoliški shod izrečno poudarja odločujočo oblast cerkve v vprašanjih, zadevajajočih cerkevno umetnost in liturgične predmete. Zato je dolžnost umetnikov, da upoštevajo cerkvene predpise glede umetnin, namenjenih bogoslužju. Posebne želje ljudstva je mogoče upoštevati v strogo očitanih mejah. Pri novih predmetih umetnik ni vezan na kak zgodovinski slog, ampak predmeti naj bodo porabni, lični in dostojni. Cilj pa mora biti dober okus v vseh smereh, pristnost materiala, v katerem so predmeti izvršeni, ter prednost ročnih izdelkov pred tovarniškimi.

4. Katoliški shod priznava cerkveni umetnosti napredovanje in ne odklanja modernih oblik, ako ne nasprotujejo verskemu čutu, temveč vzbujajo istinito po- božnost.

5. Katoliški shod smatra cerkvene umetnine prošlih dob za svedoke starodavne verske kulture, ki so vredni vse pozornosti ter največjega spoštovanja; zato se brez nujne potrebe ne smejo odpravljati ali izpreminjati. Vsaka samovoljnost naj preneha.

Katoliški shod pozdravlja popis (inventarizacijo) cerkvenih umetnin in priporoča cerkvam in predstojništvom, da jo podpirajo. Katoliški shod priporoča oblastem in zasebnikom, naj iz bogoslužja izločene predmete oddajajo škofijskim muzejem. Katoliški shod želi, da se tudi za ostale škofijske ustanove društva za krščansko umetnost; dalje nujno priporoča ureditev in javno pristopnost škofijskih muzejev.

III. ZNANSTVO.

Slovenski katoliški shod pozdravlja ustanovitev univerze v Ljubljani, ker se je s tem izpolnila davna želja slovenskega ljudstva po najvišjem kulturnem zavodu. Naša najodločnejša zahteva je, naj se univerzi s pesterimi fakultetami, kakor je bila ustanovljena, zagotovi obstoj in možnost vsestranske izpopolnitve, da bo mogla siu- žiti svojemu cilju: Resnici.

RESOLUCIJE SLOVENSKEGA SREDNJEŠOLSKEGA KATOLIŠKEGA DIJAŠTVA.

Smernice versko-nravnega značaja:

1. Slovensko katoliško dijaštvo izjavlja, da hoče biti radikalno katoliško v mišljenju in življenju.

2. V ta namen se hoče temeljito seznaniti z verskimi, nravnimi in modroslovnimi vprašanji.

3. Hoče vestno izpolnjevati svoje verske dolžnosti. Ker pa imajo Marijine kongregacije vrlo dober vpliv na razvoj mladine, zato se priporočajo vsem katoliško mislečim dijakom, da se jih oklenejo.

Smernice socialnega značaja:

4. Srednješolsko katoliško dijaštvo si je v svesti zgodovinsko važnih vprašanj, ki pretresajo človeštvo v socialnem oziru. Zato hoče gojiti socialni študij in vršiti vestnost svoje socialne naloge z izpolnjevanjem stanovskih dolžnosti.

Katoliški shod pozdravlja resno znanstveno delo, ki so ga slovenski znanstveniki doslej vršili. Priporoča, naj se podpirajo znanstvena društva in znanstvene publikacije, s katoliškega stališča zlasti Leonova družba in Bogoslovna Akademija ter njiju reviji »Čas« in »Bogoslovni vestnik«. Započeta poljudno znanstvena knjižnica naj se kar najhitreje nadaljuje. Kat. založništva se pozivljajo, da omogočijo publikacijo znanstvenih del.

Katoliški shod opozarja na potrebo, dati znanstvenemu naraščanju možnost, da se poglobi in izpopolni na inozemskih visokih šolah in znanstvenih zavodih. Zato najtopleje priporoča, da se gmotno podpira Mahničeva ustanova Leonove družbe, ki ima namen, omogočiti mladim znanstvenikom nadaljevanje študij v inozemstvu ali jim nuditi podporo za znanstveno delo v inozemskih knjižnicah, arhivih in drugih znanstvenih zavodih.

IV. ČASNIKARSTVO.

Politično časopisje je najuspešnejše sredstvo za širjenje in uveljavljanje svetovnih naziranj ter za pouk ljudstva o javnih zadevah. Ogromna je škoda, ki jo je napravilo krščanstvu nasprotno, pa tudi navidezno brezbarvno časopisje, katero uspava katoliško zavest in pripravlja protikrščanskemu časopisju.

1. Zato je dolžnost katoliškega časopisja, da dosledno zagovarja katoliška načela in jih uveljavlja v vseh panogah javnega življenja. Vsem ga pa mora voditi resnicoljubnost. Katoliški časnikarji naj goje ozek stik s katoliškimi društvenimi organizacijami in politiki, ki delujejo po katoliških načelih. Iz časopisja naj izgine prostaki duh.

2. Dolžnost slehernega katoličana je, da po svojih močeh podpira katoliško časopisje s sotrudništvom, naročevanjem, širjenjem in inseriranjem. Tiskovna društva naj vzgajajo dobro izobražen in zanesljiv časnikarski naraščaj, naj mlade ljudi, ki se hočejo posvetiti časnikarstvu, primerno podpirajo v njihovih strokovnih študijah in ustvarijo časnikarjem eksistenco, primerno njihovu delu in njihovi izobrazbi.

3. Zoper slabo časopisje je potreben neizprosni in dosleden boj. Katoličan je dolžan skrbeti za ugled in prospeh svojega časopisja.

4. Nujno je potrebna ustanovitev mednarodnega zlopisnega urada. Vsak tozadeven resen poizkus je treba podpirati.

V. DOMAČA ZGODOVINA IN VARSTVO ARHIVOV.

1. Lokalni arhivi (arhivi župnijskih in občinskih uradov, izobraževalnih društev, Orla itd.) naj se najskrbneje čuvajo, vse listine naj se varno hranijo. V ta namen:

1. imej vsak arhiv posebno prav suho sobo, kjer naj bodo zbrane in urejene vse arhivalije, ločene od vseh drugih zasebnih spisov. Kjer ni mogoče arhivu odmeriti posebnega prostora, naj se arhivalije zberejo v močne omare; župni uradi naj se drže pri tem škofijskih predpisov;

2. skušajo naj se zbrati vse raztresene ali morda izposojene arhivalije;

3. pri škartiranju aktov naj se kar najvestneje postopa, da se ne uniči kaj važnega;

4. arhivalije naj se redno ne izposojajo, kvečjemu znanstvenim zavodom proti obveznici;

5. župni uradi naj pazijo tudi na vse druge zgodovinske, umetnostne in kulturne spomenike, ki se nahajajo v obsegu njihovih župnij ali se ondi zasledijo, n. pr. izkopanine;

6. starejše zasebne zbirke listin in pisem naj se dobro hranijo in če le mogoče izroče javnim zavodom v shranitev;

7. bivši udeleženci svetovne vojne se prosijo, naj pridno sestavljajo svoje spomine, zlasti tiste o prevratu, in naj jih izroče ljubljanskemu muzejskemu arhivu, kamor naj se oddajajo tudi starejši zemljevidi, podobne znamenitih mož, narodnih noš itd., ob vojni hudo prizadetih krajev, n. pr. na Goriškem.

8. popišejo naj se tudi starodavne hiše, naravni spomeniki (jame, stara drevesa (vrške lipe), znamenja, kapele, križi itd.); shranijo naj se tudi njih fotografije;

9. kjer je mogoče, naj se zaznamujejo tudi jezikovne posebnosti (lokalizmi), redke besede za mere, orodja, za posamezne dele kolovrata, statev, voza itd., pa tudi izgovor posameznih samoglasnikov in soglasnikov.

II. Vsaka župnija imej svojo kroniko:

a) kronika naj se kolikor mogoče natančno piše, in sicer v vezano knjigo velike oblike, da se ne izgubi in ne založi;

b) sestavi naj se tudi starejša kronika na podlagi listin, ustnega izročila, tiskovnih objav itd. Prilagaj naj se tudi risbe, slike, fotografije, razglednice, načrti, zemljevidi. Navodilo za sestavo kronike je izdalo Zgodovinsko društvo v Mariboru leta 1905.: Zgodovinska knjižnica, 1. zvezek: Krajevne kronike.

1. Arhivalije državnih uradov v Sloveniji, ki so velike važnosti za zgodovino našega naroda, so vsepovsod raztresene in deloma neprimerno shranjene; njihova znanstvena uporaba je zelo otežkočena. Zato se nujno priporoča ustanovitev državne arhive za Slovenijo, v katerem bi bila zbrane osobito arhivalije državnih uradov in bivših graščinskih gospodov ter bi bila omogočena njih splošna znanstvena uporaba.

2. Pouk v domači zgodovini na srednjih šolah ni le vzgojnega pomena za narod in državo, marveč budi tudi v inteligenčnem naraščanju zgodovinski čut in veselje do bodočega znanstvenega udejstvovanja na zgodovinskem polju. Zategadelj se zahteva, da se domača zgodovina intenzivno goji v srednjih šolah, navaja k zgodovinskemu raziskavanju in pospešuje to prizadevanje z malimi ustanovami, dijaškimi nastopi itd. po vzgledu bivših študentskih srednjih šol.

3. Izdajanje župnijskih zgodovin, bodisi kot samostojnih publikacij, bodisi v prilogah k škofijskim listom, naj se čimprej zopet nadaljuje.

4. Pokrajinskim in krajevnim zgodovinskim društvom se priporoča, da gojijo kolikor možno medsebojne stike, da z enotnejšo organizacijo uspešneje dosežejo skupne smotre.

VI. GLASBA.

Katoliški shod priznava veliki pomen glasbe za umetniško, npravstveno, srčno, zdravstveno vzgojo in jo ceni kot važno in potrebno vez v naših prosvetnih organizacijah.

1. Zato naj se glasba, bodisi cerkvena, nabožna, svetna, po naših družinskih in domovih čimbolj goji. Stremi naj se za čim večjo usovernostjo in v ta namen uporablja vsak resničen glasbeni napredek.

2. Poseben sijaj bogoslužnim opravilom daje lepa glasba. Zato katoliški shod pozivlja vernike, naj svoje pevske zmožnosti posvete lepoti božje službe. V vsaki župniji naj se ustanovi dobro izveščan cerkven zbor, ki naj bi bil hkrati jedro društvenega zbora. Zbori naj ne nastopajo le samostojno, ampak naj s svojim sodelovanjem pozivljajo tudi druge društvene prireditve.

3. Katoliški shod zahteva, naj se glasba po vseh šolah obvezno in stopnjama urejeno poučuje, ker se bo tako snovna glasbena izobrazba najhitreje razširila.

4. Katoliški shod priporoča, naj se petje goji tudi po naših družinah.

5. Ker je ljudsko petje, svetno in cerkveno, važna vrsta glasbe, neprecenljiv činitelj ljudske izobrazbe in mogočen pospeševatelj narodne zavesti, naj se, kjer še živi, skrbno hrani, podpira v goji, kjer je pa izumrlo, naj se čimprej obnovi.

6. Katoliški shod pozivlja glasbene zgodovinarje, naj preiskujejo slovensko glasbeno zgodovino in uspehe čimprej objavijo.

7. Katoliški shod poziva, naj se narodne pesmi, v kolikor še niso zbrane, z vso skrbjo zbera, da ne izginejo; te pa, ki so zbrane, pa čimprej objavijo.

izjavo tarifnemu odboru, ki že tri leta ni bil sklican.

Kongres je pod spretnim in taktičnim vodstvom belgrajske komore potekel v vsakem oziru harmonično ter pomenja po uspehu svojega dela in po ugotovitvah eksportnih števil prevažno manifestacijo naše produkcijske in eksportne zmožnosti. Vršilo se je daljše razpravljanje o tem, kje prirediti prihodnji kongres, ki naj ostane kot stalna institucija pri nas. Sklenilo se je, prirediti prihodnji kongres v Zagrebu.

Predstavnik slovenske delegacije je ob koncu v daljšem govoru izrekel belgrajski komori toplo zahvalo za srečno idejo in za uspešno uresničenje ideje. Poudarjal je važnost industrije v Sloveniji ter izrekel prepričanje, da se bodo odselej redno zbirali privredniki na državnih kongresih. Ob velikem navdušenju zbora je ugotovil, da si industrialci, trgovci in obrtniki žele čvrste in močne države, katera je predpogoj za dobro uspevanje njihovega dela. Za kongres je bilo veliko zanimanje v Belgradu ter so listi obširno poročali.

Zborovanje Centrale industrijskih korporacij v Belgradu.

Centrala industrijskih korporacij s sedežem v Belgradu je skupna organizacija industrije v naši državi. Ona spaja v sebi organizacije industrijcev v posameznih pokrajinah naše države, ki so prostovoljne družbe, ter v onih pokrajinah, kjer ne obstoje posebni Savezi industrijalcev tudi trgovske in obrtniške komore tako v Dalmaciji, Bosni, Južni Srbiji, Vojvodini, Bački in Sremu. Za ustanovitev centrale si je stekla največ zaslug Zveza industrijcev v Ljubljani, ki je prva poslala svojega stalnega delegata kot elociranega tajnika v Belgrad. Tekom kratke dobe svojega obstanka si je Centrala industrijskih korporacij v Belgradu, ki ima lepe prostore v palači Jugobanke v Kolarčevi ulici, pridobila velik ugled in veljavo po svojem resnem delu in taktičnem postopanju. Predsednik naše državne industrijske organizacije je gospod Bajloni, odlični industrialec belgrajski, podpredsednika sta g. S. Aleksandrov, predsednik Saveza industrijcev v Zagrebu ter g. dr. Fran Windischer v Ljubljani. V tajništvo centrale delujejo gg. Črčin, dr. C. Gregorič, Bošković. Centrala industrijskih korporacij je na predan kongresu izvozne trgovine pozvala svoje članke na zborovanje v ta namen, da se zedinijo za pravce in smernice, katere je zastopati na kongresu.

Pozivu so se odzvali delegati vseh članic iz Skoplja, Bečkerek, Novega Sada, Zagreba, Osijeka, Bosne, Dalmacije in Ljubljane. Razpravljalo se je podrobno o potrebah in željah naše industrije glede eksporta posebno tudi spričo napovedanih tarifnih povišanj ter se je doseglo popolno edinstvo glede predlogov, ki jih treba postaviti drug dan na kongresu izvoznikov. Obširno se je razpravljalo o količinah, katere more industrija v nastopni kampanji eksportirati ter so bile ugotovljene številke. Poročal je jako temeljito in stvarno g. dr. C. Gregorič. Kot zastopnik našega lesnega odseka je prisostvoval tajnik g. dr. Gorup, kot delegat za železno industrijo gen. direktor g. K. Noot. Spričo dejstva, da je program kongresa predvideval za eksport le nekatere stroke industrije, se je na predlog g. dr. Frana Windischerja sklenilo soglasno, da treba upoštevati na kongresu izvoznikov tudi našo celo industrijo, ker so v naši državi sedaj prilike take, da igra industrija mnogih strok kot stalen eksporter odlično vlogo v eksportu v inozemstvo. To načelo je bilo na kongresu tudi drage volje osvojeno ter je kongres ugotovil celokupne izvozne množine za eksport. Na tej predkonferenci se je obširno razpravljalo o znani naredbi št. 116 Služ. Novin, ki odloča višje tarife za prevoz premoaga, koksa, umetnih gnojil itd. po 1. septembru. G. dr. Windischer je opozoril na določila zakona o kuluku, ki težko prizadevajo interese zasebnih nameščencev ter njih delodajalcev. O tem predmetu bo razprava na prihodnjem zboru Centrale sredi septembra.

g Zlati trg. Na zagrebškem Zlatem trgu so bile cene žitu sledeče: pšenica 325—330 Din, koruza 270—280 Din, ječmen 275—285 Din, oves 260—265 Din, pšenična moka št. O 575—585 Din, št. 2 550—560 Din, št. 4 525—550 Din, št. 6 450—480 Din, otrobi 145—155 Din.

g Stanje papirnatega denarja v Jugoslaviji. Po izkazu Narodne banke z dne 22. avgusta smo imeli za 5.605.319,290 Din papirnatega denarja v prometu. Od 15. do 22. t. m. se je stanje papirnatega denarja zmanjšalo za 45.051.330 Din.

g Razstava goveje živine v Bajmoku. Župnisko gospodarsko društvo priredi dne 2. septembra v Bajmoku (Vojvodina) razstavo konj, goved, ovac in prešicev.

g Kar češko to dobro, ta izrek je res upravičen za blago češkega izvora, najsi bo to manufaktura, stroji, porcelan itd. Napačno

je samo to, da mi Jugoslavlani dobivamo češko blago šele iz druge ali tretje roke. Zato je dolžnost vseh naših trgovcev, da v čim večjem številu posetijo VI. praški vzorčni velesejm, kjer jim je omogočen direkten nakup. Posetniki dobijo 33% znižano vožnjo za vse vlake in polovično pristojbino za vizum. Brezplačna pojasnila daje češkoslovaški konzulat, Ljubljana, Breg 8, in Aloma Company, d. z. o. z. v Ljubljani, Kongresni trg. 4869

BORZA.

Curih, dne 29. avgusta. Pešta 0.03%, Berlin 0.00083, Italija 23.97, London 25.20, Newyork 554%, Pariz 31.75, Praga 16.30, Dunaj 0.0078%, Sofija 5.50, Belgrad 5.82%, Varšava 0.0023. — N. a. K. 0.0078%.

Zagreb, 29. avgusta. Berlin 0.0016—0.0019, Italija 4.14—4.16, London 436—437, Newyork (ček) 94%—95%, Pariz 5.40—5.45, Praga 2.80—2.81, Dunaj 0.1335—0.1350, Curih 17.37—17.40. — Dolar 94—94.50.

Prosveta.

pr Koncert »Ljubljane« — P. H. Sattnerjeva Assumptio (Vnebovzetje). — Če bi hoteli ta prvi slovenski oratorij označiti po njega glasbenem stališču in razvojni smeri, bi morali reči, da je to značilno novoromantično delo po čustvu ukoreninjeno v prvi romantiki, kakor je doseglo višek v Webru, ožarjeno v ozadju s klasičnim zlatim robom, po izrazu in sredstvih za svoj izraz pa v zlahtno čustveno slovensko domačnost presunjeni visoki patos novoromantične šole — Wagnerjenjen veliki mojster. Seveda pa Sattner kuje glasbeno čustvo po svoje. Tam kjer n. pr. Wagner isto čustvo obdeluje bistveno samo z enim značilnim glasbenim domislekom, jih P. Hugolin z bogato iznajdljivostjo (invencijo) kar kupiči, hoteč notranji občut od vseh strani, v globine in višave osvetliti. Njegov harmonični znak je plemenito bogastvo, hotena mehkoča. Celu ostre dissonance rabi tako, da vtisa velikega, splošnega blagoslavlja, pogosto skrajno nežne čustvenosti nikdar ne motijo. Že uvod, ki dehti od opojne romantike vrta Marijinega groba, polnega pestrega orientalskega cvetja z njega toplo, nasičeno barvenostjo, je ves prežet od te sladke romantične sočnosti. In kot nasprotje krepki ženinih klic, ki se v to dehtenje vedno iskreneje in silneje oglašajo, kar brž nas zaziblje v skrivnostno božajoče snovanje. Poleg tega gibka, prelivajoča se modulacija, dobra, naravna, pogosto izrazita deklamacija, ki čustvo globoko pozajema, in prijetni kontrapunkt, kadar nastopa, ki se zna vsak glas navzlic samostojnemu koraku vselej tako spretno umekniti, da nikdar ob drge ne trči v bolečih ostrinah. — »Ljubljana« si je stavila z Vnebovzjem težko, skoro drzno nalogo, ki jo je pa gotovo častno rešila. To je bil pravzaprav šele njen prvi poizkus, izpopolniti koncert z enim samim obsežnim glasbenim delom. Saj je zbor že sicer dokazal, da ga ne plaše pravzaprav nikake težkoče, da se spravi pogumno nad najtrše orehe kar dissonančne, da mu le iz košenih lupin zadiši vabljivo jedro glasbene lepote. Dasi je sicer zbor za popola veliki orkester z nasičeno instrumentacijo, bogato podprto z gostoto trobil, nekoliko šibek, se je vendar krepko udeleževal in pogosto mogočno naraščal do izrazitih viskov; zlasti silni konci so bili učinkoviti. Najlepši je bil tedaj, ko je pel brez orkestra ali le z rahlo instrumentalno meglico v ozadju, takrat smo njegove vrline: lepo deklamacijo, gibko agogiko, skrbno odtetovano dinamiko, v celoti prijetno, čisto sozvočje najlažje zasledovali. Prav posebno, se nam zdi, je treba pohvaliti deklacijsko prozni lahni korak ženskega zbora, ki je kot nasprotje velike, glasne gloriole tako blagodejno učinkoval. Dasi je zbor te dni veliko trpel in se mu je utrujenost zlasti prvi večer tudi poznala, je z jekleno voljo tudi to fizično nepriliko tako odločno premagal, da je bil najsijajnejši tedaj, ko bi se mu moralo najbolj poznati — proti koncu. Ta dva večera je zbor dokazal, da bo zlasti, če se še številčno pomnoži, zmožen za največje naloge. Solista sta bila dva izmed članov »Ljubljane«, pa tudi tretji iz krogov najožjih prijateljev. Sicer res da zbor nosi težo in vročino dneva, vendar pa imajo tudi solisti dokaj opravka. P. Kolb (bas) ima jako izdaten, doneč glas, ki je prostorno dvorano popolnoma obvladal. Reči moramo, da je od zadnjega nastopa, ko je pri frančiškanskem koncertu pel isto vlogo, mnogo napredoval in marsikako nekoliko na kratko odsekano trdoto zelo ublažil; če se v tej smeri usovrši in vse bogastvo svojega po naravi krepkega organa dvigne, se bo nujno razvil v izvrstnega koncertnega pevca, zlasti ker ga bo v tem njegov, sicer razviti glasbeni čut na poti za pevske usovernosti mogočno podpiral. — Ge. Ba ju k o v e glas ima nežnejši, lirichen značaj; ni sicer toliko izdaten, da bi dvorano s to veliko množico napolnil do nasičenosti, pa se je vendar uveljavil in se nekaj kratov zelo razgled in se razmahnil; požrtvovalna pevka se od nastopa do nastopa prav mirno, pa stopnjama razvija. G. S mode ja žametna srednja lega ušesu kaj prijetno de, škoda samo to, da ima bolj salonski, za manjši prostor in ož

Gospodarstvo.

III. Ljubljanski velesejem.

V soboto, dne 1. septembra se ob pol 10. dopoldne slovesno otvori III. ljubljanski velesejem. Pri otvoritvi bo navzoč tudi Nj. Vel. kralj Aleksander I., zato imajo dostop samo povabljeni gostje, ki pa morajo prinesiti vabila brezpogojno s seboj. — Vhod na sejmišče za častne goste je iz Gosposvetske ceste.

Razstavljalcem. Opozarjamo, da se morajo dostaviti vsi razstavnici predmeti na sejmišče do 30. avgusta. Dne 31. avgusta ob 18. mora imeti vsak razstavljalca svoje prostore popolnoma urejene. Dne 1. septembra je dohod za razstavljalce iz Tivolskega parka ob otroškem igrišču. Vsi razstavljalci naj izvolijo biti do pol 9. dopoldne na sejmišču, ker se bo ob tem času dohod zaprl. Nj. Vel. kralj bo tekom dopoldneva ogledal vso razstavo, zato tekom tega časa dohod razstavljalcem, ki bi zakasnili, ne bo mogoč.

Splošen obisk velesejma se začne dne 1. septembra ob 13. uri popoldne. Legitimacije se bodo prodajale ob vstopu na sejmišče, permanentne po Din 50, za enkratni obisk pa po Din 15. Poleg tega pa se legitimacije dobe tudi pri Jugoslovanski zvezi za tujski promet, Aleksandrova cesta; pri Ljubljanski kreditni banki, Dunajska cesta; pri Jadranski banki, Selenburgova cesta; pri Kreditnem zavodu za trgovino in obrt v Prešernovi ulici in pri Slovenski banki poleg frančiškanskega mosta, ki so iz prijaznosti prevzele razprodajo, da razbremenijo sejmske blagajne.

OBISK IZ SRBIJE NA VELESEJEM.

Upravi ljubljanskega velesejma je prijetna dolžnost naznaniti, da je obisk kupcev iz Srbije prijavljen v tako visokem številu, kot še nikako leto poprej. Odlični srbski listi se zavedajo važnosti ljubljanskega velesejma v svrhu medsebojnega zblizanja gospodarskih krogov iz cele države, kar je v največjo korist narodnemu gospodarstvu naše mlade kraljevine in opozarjajo z mnogobrojnimi noticami tamkajšnje pridobitvene kroge na ljubljansko prireditve. En sam list v Belgradu rovari proti velesejmu ali iz neinformiranosti ali sovoinizma, vendar pa to nima pomena za resno srbsko javnost. Pride čas, pride tudi drugo prepričanje.

Izvozni kongres v Belgradu.

Belgrajska trgovačka komora je pozvala za dan 26. in 27. avgusta t. l. komore in izvoznike korporacije iz cele države na kongres v Belgrad, katerega namen je bil, dognati, kolike množine more staviti naše gospodarstvo v kampanji enega leta počeni s 1. septembrom t. l. na razpolago za eksport v inozemstvo. Kongres se je vršil ob obilni udeležbi iz cele države in je sodelovala v odlični meri na kongresu Centrala industrijskih

korporacij v Belgradu, katera predstavlja našo državno industrijsko organizacijo. V petek se je vršilo cel dan zborovanje pri Centrali industrijskih korporacij v ta namen, da se je zbralo material in ugotovilo smernice, katere je zastopati na kongresu samem. Na kongresu so po pozdravnih besedah predsednika in podpredsednika belgrajske trgovske zbornice imeli obširne referate delegati ministra financ, poljo privrede, šum in rud, saobračaja, nadalje Brodarskega sindikata in Narodne banke.

Minister trgovine g. Kojić se je osebo udeležil kongresa ter v daljšem govoru izpregovoril o stališču, ki ga hoče v svojem resortu zastopati. Med drugim se je izjavil o tujem kapitalu in dejal, da nam je potreben, ali da moramo ohraniti svojo roko nad njim ter da mora služiti našim interesom. Strokovni listi bodo objavili obširno poročilo o podanih referatih predstavnikov više naštetih ministrstev in drugih kompetenc. Izšla bo tudi posebna knjiga. Kongres je potem izbral pet sekcij, ki so celo nedeljo popoldne in ponedeljek v jutro zborovale ter se predvsem trudile za to, da ugotove eksportne množine naših agrarnih in industrijskih izdelkov.

Zastopniki Slovenije so v sekciji za šumarstvo in rude ob splošnem pritrjevanju prodrl s predlogom, da se statistika eksportnih kontingentov ne omeji samo na izvoz hrane, živine in mesa, sliv in sadja, vina in jaja, marveč da poda kongresu točne podatke o tem, kaj zmora za eksport naša industrija. To zategadelj, da prodre načelo, da pri eksportu ni samo upoštevati eksportne trgovine, kakor se je to godilo svoj čas v Srbiji, marveč tudi naše industrije, koja je za gotove stroke naravnost odločilna za eksport.

V ponedeljek popoldne so posamezne sekcije podale svoje referate in so bili ugotovljeni eksportni kontingenti agrarne in industrialne produkcije za prihodnjo kampanjo ter se je določilo, da bo znašal skupni iznos eksportnih množin okroglo 8½ milijard dinarjev. Posebna pozornost se je posvečala vprašanju vina, za katero je v eksportu jako težki položaj. Ako se odračuni vrednost vinskih eksportnih količin zaradi negotovosti prodajne možnosti, bi po vestni kalkulaciji ostalo za eksport 7.7 milijard dinarjev. Upoštevajoč uvoz v prihodnji letni kampanji s 4.7 milijard dinarjev, bi ostalo v eksportu presežku od okroglo 3 milijard. Pripomniti je, da je po poročilu industrijskih referentov kalkulirati vrednost industrialnega eksporta v prihodnji kampanji 1½ milijarde okroglo. Posamezne sekcije so podale predloge v podrobnem glede tega, kaj je v prilog našega eksporta storiti v finančnem in prometnem pogledu. Obširno se je razpravljalo o prometnem vprašanju o nameravanem povišanju tarif ter zlasti poudarjalo kvarnost linearne povišanja tarif ter uvajanja novih določil glede tarif, ne da se prej da priliko za

krog umerjen, skoro da bi rekel preveč lirčen, nekako zastir, na znotraj usmerjen; nekoliko manj izrazita višina ni popolnoma brez vsakršnega pritiska. — Posebej pa se nam zdi prav, če podčrtamo njegov čut za odtehtovanje dinamično-deklamatoričnih vrednot, kar je vedno znamenje resnične glasbene darovitosti. — Dr. Cerinov orkester se je dovolj gibko podrejal dirigentovi volji, prilagajajoč se soštom in zboru.

K.
pr Svetniške in prazniške pesmi, III. zvezek, za mešani zbor in orglje zložil P. Hugolin Sattner, prodaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 Din. — V tem zvezku se nahajajo pesmi: 1. Sv. Trojica (ki se lahko poje vsako nedeljo), 2. sv. Anton Pad., 3. sv. Francisek, 4. sv. Alojzij, 5. sveta apostola Peter in Pavel, 6. prvo v. obhajilo. — Slog skladatelja je znan in priznan, je solidan in dostopen. V tej zbirki sta posebne vrednosti: sv. Francisek in sv. Anton, zlasti za III. redne družbe, za mesečne shode in druge redovne glasbenosti. Pesem: Prvo sv. obhajilo, je namenjena otrokom-prvoobhajancem, zato je čisto priprosta in ljubeznjiva. Upamo, da bodo pesmi našim korom dobrodošle.

pr Aljaževa Slovenska Pesmarica I. in II. del, Tisk in založba Družba sv. Mohorja na Prevaljah. III. izdaja. — Nobena zbirka napevov ni zanesla tako globoko in tako na široko slovenske umetne in narodne pesmi kot Aljaževa Pesmarica. 2e II. izdaja je popolnoma posla, neprestano pa dohajajo nova naročila za Pesmarico. Zato je Mohorjeva družba priredila novo, III. izdajo. Iz te pa je izločila nekaj pesmi, ki jih je povojna doba sama črtala ali pa so jih izločili glasbeniki kot manj prikladne. Namesto njih pa so se privzele v zbirko nove pesmi raznih skladateljev. Za sedaj to izdajanje samo objavljamo in opozarjamo nanje za pesem vneto občinstvo. Stane vsak del za ude broširan Din 20.—, za neude Din 26-70, vezan 7 Din več.

pr Križana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. Spisal dr. Alban Stolz. Z dovoljenjem pisateljevim poslovenil p. Hrizogon Majar. III. izdaja. Izdala in založila Družba sv. Mohorja na Prevaljah. — Ni bilo brez povoda, da je Mohorjeva družba priredila še III. izdajo življenjepisa te velike svetnice, ki je umela do dna Zveličarjevo zapoved o ljubezni do bližnjega. Zdi se nam, da je za našo materialistično dobo nujna potreba upraviteljstva. Slovenci nimamo skoro nič življenjepisov (mografij) svetnikov, ki jih človek bere kot povest in se neslutno v njegovo dušo naseljuje dobrota, ki jo sedanja doba peha v kot. Vse premalo se pečamo s svetniškim, junaškim življenjem in zato tako malo junaških značajev, tako malo poglobljenega, iskrenega kršnanstva. Če si s tega stališča ogledamo Elizabeto, se nam bo zazdela velika, heroična in bomo kako preprosto, ki se nam zdi za našo dobo neumljiva, lahko umeli in si jo razlagali. — Stolcev jezik je kremenit in zelo težak za dober prevod. V sedanji izdaji je sicer mnogo popravljenega, toda vse še ni. Dolgo in trdo bi bilo, da bi se knjiga po izvirniku čisto prilagodila slovenski govorici. Knjigo toplo pri-

poročamo. — Cena broširani za ude Din 18.—, za neude Din 24.—, vez. 7 Din več.

pr Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala v drugi, predelani izdaji »Lisica Zvitorepka«, živalske pravljice za mladino, zbral ravnatelj Josip Brinar. Mladina kakor tudi vsi ljubitelji prirode posegajo s posebnim veseljem po knjigah, ki prinašajo mične dogodbe iz živalskega življenja. Zato se je tudi Brinerjeva zbirka živalskih pravljic tako udomačila med nami, da je ime lisice »Zvitorepke« že postalo v Slovincih običajno, kakor n. pr. pri Francozih ime Renard in v Nemcih Reinecke ali pri Srbohrvatih noziv Lija. »Lisica Zvitorepka« ni spisana nalašč za »pridkane« otroke, ampak knjige je namenjena mladim in starim bralcem (po načelu: Ako pliš za mladino, ne piši samo za mladino!). Mladim čitateljem prinaša knjiga zabavnih uric, starim pa podaja verno zrcalo življenja. Poleg razvedrila in zabave najdemo namreč v knjigi tudi obilo zlatih nauk za življenje. Kako požrešnost in častihlepnost vodi v pogubo; kako pretkanost zmačuje nad glupostjo; kako doseže lizun čast in slavo; a neroda-poštenjak »nosi le vodo v Savo«; »vse tako in še marsikako nam pove — Zvitorepka.« »Lisica Zvitorepka« je že nekaj let sem izgnila s knjižnega trga in tudi tiste »Slovenske večernice«, ki so prve prinesle te živalske pravljice v slovenske domove, so že izvečine raztepane in porazgubljene. Zato bo pač sedanja doraščajoča mladež zopet veselo posegla po novi izdaji »Lisice Zvitorepke« ter se vnovič in vnovič smejala in zabavala ob spletkah naše pretkane lisice-sestricke. — Cena broš. za ude Din 14.—, za neude Din 18-70, vezana 7 Din več.

Orlovski vestnik.

SEPTEMBERSKI OBČNI ZBOR.

Dne 30. septembra 1923 se vrši v prostorih OP Ljubljana, Ljudski dom, ob pol 10. občni zbor OP s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, 2. Poročilo predsedstva, 3. Poročilo preglednikov, 4. Volitve: a) predsedstva, b) razsodišča, c) preglednika, 5. Slučajnosti.

Na občni zbor naj pošljejo vsi odseki svoje zastopnike. Opozarjamo jih pa na sledeče §§ Poslovnika, ki se glase:

§ 86. Vsak (stvarni) predlog naj se naznači predsedniku ali tajniku vsaj 8 dni pred občnim zborom. Predlogi, ki so bili naznanjeni kasneje ali stavljeni šele na občnem zboru, so nujni predlogi. Kdor stavi nujni predlog, mora najprej utemeljiti nujnost. Šele, ko občni zbor z nadpolovično večino prizna nujnost, se more o predlogu razpravljati.

§ 245. Vsak odsek ima na občnem zboru en glas in sicer glasuje po svojem zastopniku, ki se mora izkazati predsedstvu pred otvoritvijo občnega zbora s pismenim pooblastilom. Udeležiti se pa sme občnega zbora in posegati v razgovor vsak član kateregakoli orlovskega odseka.

§ 246. Vsak orlovski odsek je dolžan udeležiti se občnega zbora; ako je to nemogoče, se mora pismeno opravičiti in navesti za to vzroke. Predsedstvo OP.

Slavnostna številka

»SOCIALNE MISLI«

bo lep in trajen spomin na V. SLOVENSKI KATOLIŠKI SHOD. — Vabimo vsakega udeleženca, da jo ob priliki katoliškega shoda kupi. — Cena znaša 10 dinarjev.

Turistika in sport.

Prvenstvo Jugoslavije v nogometu. — Gradjanski, Zagreb: Ilirija 2. septembra. V nedeljo 2. t. m. se igra prvo kolo za prvenstvo Jugoslov. nogometnega saveza. Medtem ko tekmujeja v Belgradu Jugoslavija, prvak Belgrajske nogom. podsaveza, z Bačko, prvakom Subot. N. P. ter v Sarajevu Saška, prvak Sarajevskega N. P., s Hajdukom, prvakom Splitkega N. P., se vrši v Ljubljani tekma med prvakom Zagreb. N. P. Gradjanskim SK in prvakom Ljublj. N. P. Ilirijo. Zmagovalec v Sarajevu in Belgradu prideda v semifinale in končno igra zmagovalec v semifinale dne 23. septembra v Zagrebu odločilno tekmo z zmagovalcem v nedeljski tekmi v Ljubljani. Tekma med Ilirijo in Gradjanskim se vrši na igrišču Ilirije pred dr. kolodvorom, pričetek je določen na pol 16. uro. Predprodaja vstopnic je prevzela tvrdka J. Gorec, Dunajska cesta, počenši s 31. avgustom. Občinstvu se priporoča, da si nabavi karte v predprodaji, ker je pričakovati za to tekmo velikega obiska in navala pri dnevnih blagajnah. Sedeži I. vrste so numerirani, tako da je mogoče preskrbeti si v predprodaji določna mesta. Znižane dijaške karte se izdajajo le v predprodaji. Cena so razvidne iz plakatov.

Concordia, Zagreb: Ilirija 2:1 (0:0). — Nogometno tekmo med zagrebsko Concordio in našo Ilirijo, ki se je vršila pretaklo nedeljo in končala z zmago gostov v razmerju 2:1, moramo uvrstiti med prireditve, ki donesajo sportu le škodo. Namesto pričakovanega prvovrstnega spora, ki sta ga Concordia in Ilirija sigurno zmožni nuditi, je naletelo občinstvo na tekmo, ki je bila ob nediscipliniranosti gostov in njihovem nesportnem nastopu ter ob slabem sodstvu sodnika g. Vodiška polna nelepih prizorov, dokler ni proti koncu docela izrodila. Takoj v pričetku tekme se je neprijetno opazalo, da so spremljali Zagrebčani vsako odločitev sodnika z neumestnimi opazkami in da so motili igro z raznimi medklici. Sodnik, trtiran po tem vedenju, ni nastopil proti povzročiteljem. Ko ni nastopil s potrebno odločnostjo niti proti raznim namenoma storjenim surovostim (Pažur L. in Il.!), je izgubil svo oblast nad igro. Izključenje dveh igralcev Concordije v zadnji četrt uri je bilo brezuspešno in prepozno storjen pokuš spraviiti igro v pravi tir. — Concordia, ki je nastopila kompletna, je telesno izvanredno silno močstvo s solidno tehnično izšolanostjo in zelo naglim

startom. Težišče močstva tiči v intrenacionalni krilski vrsti Paškvan-Dubravčič-Pažur II. Dobra in zanesljiva je tudi obramba, dotim je napadalna vrsta slabejši del močstva. Iz podajanja žoge po tleh pride mnogokrat v dolge, visoke pase. Izvrstna je v igri z glavo. Ilirija je nastopila v forwardu in v obrambi s običajno sestavo, v halthi je debutiral na levi strani Zupantič IV. Kakor pri Concordiji, je bila tudi Ilirija mnogo boljše v obrambi in v halthi kakor v forwardu Beltram in Dolinar sta pokazala lepo vigranost ter sta posebno v drugem polčasu sigurno zadržala vse napade Concordije. Tudi halthi so se obnesli dobro, četudi njihovo podajanje v forward ni bilo natančno. V napadalni vrsti je popolnoma odpovedala desna stran in srednji napadalec, Vidmajer pa se je znašel šele v drugem polčasu; o Pevaleku se ne more reči, da je bil na mestu. V celoti Ilirija ni podala svoje običajne igre kratkega podajanja po zemlji, menda v prvi vrsti vsled tega, ker je zaostajala za Concordijo v startu in sploh v hitrosti. Desno krilo Zupantič I. in desni krilec Tavčar sta utrpela razen tega začetkoma poškodbe, ki jima niso dopustile, da bi se povzpela do najboljše forme. Od doseženih 3 golov je bil najlepší in edini popularen Vidmajerjev, dosežen iz najostrejšega teka s razantnim, neubranljivim strelom. Prvi gol za Concordijo je bil posledica lahkoniselnega »kombinacije« Beltram-Zupantič IV. v vratarjevem prostoru; drugega je odpravil v gol sam vratar Miklavčič, ogrožen po orjaškem centerhalfu Concordije Dubravčiču. Oba forwarda sta skazila celo serijo sigurnih šans za gole, Ilirija med drugim tudi enajstmetrovko v drugem polčasu. Igra je bila v celoti otvorjena, prvi polčas se je opazala nekoliko premoč Concordije, v drugem polčasu je bila močnejša Ilirija. — Poset je bil zadovoljiv.

Poizvedovanja.

Naša sta se ključa skupaj kovana. Kdor ju je izgubil, naj se zgasi na mestni stražnici pri gosp. Franju Merlaku.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Relativna vlaga v %	Nabo, vetrovi	Padevin v mm
28. 8. 21 h	738.7	18.0	1.2	obi.	—
29. 8. 7 h	738.6	17.5	1.2	obi.	8.3
29. 8. 14 h	739.6	20.4	3.2	obi. sv.	—

Enodružinska HIŠA

nova, NAPRODAJ v ljubljanskem predmestju, 3 lepe sobe s pritliklami, elektr. razsvetljavo, vodovod, lep vrt — takojšnja vselitev, kakor tudi MALA KMETIJA v okolici Ljubljane: velika hiša s hlevom, skednjem, večjim kozolcem, vse v dobrem stanu, krito z opeko, velik sad. vrt in nekaj orolov zemlje. — Več pove: ZUPANSTVO MOSTE. 5237

Kot POMOČNIK
KOČIJAŽU (štalpuru) se sprejme za takojšen nastop službe fant iz polne rodbine in z dobrimi priporočili v gradu KRIŽ pri Kamniku. 5320

ŠIVILJO izvežbano v izdelovanju tvorniškega perila, posebno v prirezovanju, SPREJMEM takoj. Ponudbe na A. KOSTA, Homec, p. Radomlje. 5325

STENOGRAFA (injo) - STROJEPISCA

naj deloma izvežbanega tudi v soliciatorskih poslih, TAKOJ SPREJMO v malo odvetniško pisarno. Ponudbe pod »SOLICITATOR« na upravo lista.

Kontoristinja
večša pisarniških del, ISČE MESTA kot BLAGAJNICARKA ali v knjigovodstvu. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »NASTOP TAKOJ 5339«.

Sprejemem VAJENCA
za PEKOVSKO OBRT. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov v upravi lista pod šifro »PRIDEN 5340«.

Kuharico
dobro, zanesljivo, srednjih let z letnimi spricvali, SPREJMEM s 15. septembrom k mali družini. Plača K 1000—1200. Pismene ponudbe pod »VESTNA 5270« na upravo »Slovenca«.

ISČEMO za takoj SPRETNEGA **strojnega falcerja** (MASCHINENFALZER)

za KROM-usnje proti dobremu plačilu. — Ponudbe na tovarno usnja v Radečah pri Zidanem mostu. 5222

Proda se:
Puch-motor 2½ H. P. in pomožni motorji znamke Cockerell ½ H. P. po nizki ceni. — AVTO FLORJANČIČ, LJUBLJANA. 4454

Zelo lepa konjska oprema
NAPRODAJ. — Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod številko 5336.

Stroj za drobljenje kruha (Preselmaschine) za peka, nova, ceno napredaj. — Razpoina ulica št. 6, Trnovo ANTON DERMOTA. 5310

PRODAM dobro ohranjen KROJAŠKI šivalni stroj. — Ljubljana, Marjetičeva cesta št. 18.

Prodajam POSESTVO
v prijaznem gorenjskem kraju blizu mesta. Več pove ALOJZIJ GRILC, sedlar, Novomesto, Dolenjska. 5332

Prevzamem **boljšo gostilno**
v Ljubljani ali okolici v najem ali na račun. Naslov pri upravi lista pod št. 4947.

PETER KOBAL, Kranj - Slovenija,
tvornica vseh vrst blazin iz žime in morske trave, žimic na peresih. Specijalna tvrdka za izdelovanje garnitur za klube. Najnižje cenel. — Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenikel! 4621

Jeziki!

PT. občinstvu, zlasti trgovcem in obrtnikom, najviljudneje naznanjam, da sem otvoril oblastveno odobreno pisarno za PRESTAVLJENJE SPISOV iz TUJIH JEZIKOV v slovenščino in obratno. — Jamčim za pravilnost prevstave. HONORAR ZMEREN. Vljudno se priporočam za cenj. naročila. — Hinko PRIVŠEK, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 18, I. nadst., poleg sodišča. 5013

MESO GOVEJE, sveže, dobra kakovost, 70 do 76 K. pri večjem odjemu tudi popust se dobi samo pri ANTON SAKMEISTER, mesar v SP. ŠIŠKI, Kolodvorska ulica št. 151.

DOBRO, PROMETNO gostilno, vinsko klet
ali TRGOVINO v kakem mestu Slovenije ISČE zmožen zakonski par brez otrok. — Cenj. ponudbe na upravo lista pod šifro »JESEN 5267«. 5267

Dobro idočo GOSTILNO
vzajem v najem ali na račun. — Naslov v upravi lista pod številko 5338.

Kostanjev LES
za TANIN, razrezan na 120 cent. in debeline od 10 do 30 cent. — se KUPI vsako množino po najvišji dnevni cenl. — Cenj. ponudbe z navedbo cene in množine francoz vagon je poslati na upravo lista pod »KOSTANJEV LES 500«.

Hiša v prav dobrem stanu, ob glavni cesti, obstoječa iz treh sob, kuhinje in kleti, z vrtičkom, je takoj NAPRODAJ. — Križatijska ul. št. 138, NOVO MESTO. 5251

PRODA SE VEČ motorčkov
za montirati na navadna kolesa ter tudi kompletnej mali MOTORČKI raznih tovaren po nizki cenl. — Ljubljana, KARLOVSKA cesta št. 4.

V NAJEM ODDAM VEČJI PRITLIČNI LOKAL
na cesti v novi hiši, pripraven za prodajalne in pisarne na eni glavnih ulic v Ljubljani blizu južnega kolodvora. — Ponudbe pod »Pripravi lokali« na Aloja Company, anonč. in reklamna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

Sostanovalca SPREJMEM s 1. septembrom, lahko tudi na hrano. Soba je s posebnim vhodom ter elektr. razsvetljavo. Naslov pove uprava lista pod »Sp. šiška 5306«.

KUPUJEMO stalno vsako množino: HRASTOV, BUKOV, OREHOV, JAVORJEV, SMREKOV in GABROV

LES v hlodih
za razžaganje. Ponudbe z navedbo cene in količine na: »DRAGA« lesna trgovska in industr. družba z o. z., parna žaga, Ljubljana, Jeranova ulica 15. 5271.

Brez posebnega obvestila.

Naš brat, stric, nečak in svak, gospod

dr. Vladislav Stempihar

je danes po daljši mučni bolezni v starosti 30 let umrl.

Pogreb se vrši v petek 31. avgusta ob 17 popoldne iz hiše št. 186 na Kranjskem pokopališču.

V Kranju, dne 29. avgusta 1923.

Žalujoči ostali.

Vseh vrst vino žganje špirit

sirovi gorljivi
iz ARKOVE tovarne

rafinirani 96.7%, najfinejši, brez vonja,
vedno v skladišču po najnižjih cenah.

VELIKA ZALOGA
klobukov in slamnikov
se dobi pri

Franc Cerar

lovarnar v Slobu, pošla Domžale.

Vzorec se vidi na velesejmu paviljon
L, oddelek 497, pri vhodu prvi na desno
Prevzemajo se tudi stari
klobuki in slamniki v po-
pravilo pri KOVACEVIČ
i TRSAN v LJUBLJANI,
Prešernova ulica šte. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ulica 4.

Krapinske toplice

(HRVATSKA).

Liječi giht, rheumu, ischias, ženske
bolesti itd. Liječenje 43° C narav-
nom termalnom vodom i blatom.
Do 15. juna te poslije 1. sept. 25%
popusta kod cijene stanova i ku-
pelji sa rubljem. Državni i gradski
činovnici, penzioneri, invalidi i čla-
novi bolničkih blagajna uživaju u
to vrijeme 50% popusta. Kupalište
jest do 15. novembra otvoreno. -
Ukupni dnevni troškovi cirka 80
do 100 Dinara. Vlastita električna
centrala. — Obavljati besplatno
s kupališne uprave.

K vrtarstvu spadajoče zadeve posreduje
društvo »Vrtnarska šola«.

Pletilni stroj šte. 10

60 cm dolg, skoro nov, PRODAM. Plete
jako lepo volnene izdelke. — GNJEZDA,
Turjaški trg šte. 6. 5307

POZOR!

Kdor ne obišče na III.
Ljubljanskem
velesejmu

v paviljonu G št. 248

tvrdke

Franc Lubas & sin
izdelovatelj harmonik

ne bo videl, kako izgleda
lepa, precizna in dobro
delujoča harmonika.

Franc Lubas & sin
Klagenfurt.

Večja množina ličnih

smrekovih stolov

je dospela. Posebno pripravi za uradne
prostore. Po ugodni ceni so na razpo-
lago pri PETER KOBALU, Kranj. 5223

VINEA

d. z o. z.

Ljubljana-Rudnik

Telefon 5-18.

Bronaste zvonove viiva

najceneje in z dobavnim
rokom od 2 do 5 mesecev

Zvonarna in livarna

Št. Vid nad Ljubljano.

Generalno zastopstvo tovarne Arko Zagreb.

Tovarna špirita, kvasa,
 likerja, konjaka in etra.

Cognac medicinal.

Triple Sec Liqueurs.

VRTNARSKA RAZSTAVA

SE BO VRŠILA LETOS V DNEH OD 31. AVGUSTA DO 4. SEPTEMBRA

Ze lanskeletna razstava je s svojimi redkimi, eksotičnimi in tuzemskimi cvetli-
cami, rastlinami i. dr. pridelki domačega vrtnarstva pokazala, da je ta važna obrt
ki je ozko svezana z umetniškim udejstvom, dosegla v Jugoslaviji že zelo
visoko stopnjo, ki se izpopolnjuje vzdržno tako, da se pričakujejo na letošnji
razstavi izredno lepa presenečenja. — Prijavljeni so mnogobrojni obiskovalci iz
vse države, ki bodo naše mesto zopet oživil. 5327

Vabilo delničarjem

Strojnih tovarn in livarn d. d. Ljubljana

k subskripciji IV. emisije družbenih delnic.

Izvršujoč sklep občenega zbora delničarjev z dne 24. julija 1923 provaja upravni
svet Strojnih tovarn in livarn d. d. Ljubljana povišanje delniške glavnice

od Din 3.750.000— na Din 5.000.000—

z izdajo 12.500 novih delnic a nom. Din 100—

ki se prepuste dosedanjim delničarjem v razmerju na tri stare po eno
novo delnico pod sledečimi pogoji:

1. Emisijski tečaj delnice znaša **Din 160—** tel quel
za komad; protivrednost plačljiva ob subskripciji. Stari del-
ničarji, ki hočejo izvršiti opcijo, morajo predložiti na bla-
gajnah nižje navedenih mest svoje delnice, da se na njih
označi izvršitev opcije.
2. Nove delnice participirajo na dobičku od 1. julija 1923 in so
opremljene s polkuponom za l. 1923.
3. Subskripcija se vrši od **1. do 10. septembra 1923**
in sicer pri: Jadranski banki a. d. v Beogradu in njenih
podružnicah, in Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in
njenih podružnicah.
4. Izročitev novih delnic se bo izvršila proti vrnitvi subskripcij-
skih potrdil.
5. Uspeh emisije je zajamčen po garančnem sindikatu.

Upravni svet.

Zobotehnika

popolno perfektnega v kaučuku in zlatu (Guss),
iščem do 15. septembra. Samo v istini prvo-
razredne sile naj pošljejo svoje ponudbe z zahtevo
plače in prepisom spričeval na

Dr. GJURO JELLINEK,
ZAGREB, Ilca 11.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sožalja, izraženega nam
povodom smrti našega nepozabnega soproga, očeta,
starega očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Antona Suhadolca

izrekamo tem potom vsem našo najiskrenejšo zahvalo.

Dolžnost nas veže, zahvaliti se posebej daroval-
cem vencev, godbi in pevskemu zboru jugoslov. že-
lezničarjev, požarni brambi, končno vsem prijateljem
in znanem za častno udeležbo pri pogrebu pokojnika.

V LJUBLJANI, dne 29. avgusta 1923.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

KONFEKCIJSKA INDUSTRIJA DRAGO SCHWAB

— LJUBLJANA, DVORNI TRG 3. —

Priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih oblek za go-
spode in dečke, nadalje površnike, zimnike, raglane, dežne
plašče, usnjene suknjiče auto čepice itd. po konkurenčnih
cenah. — Specijalna zaloga angleškega in češkega sukna.
Perilo, modni in športni predmeti.

Razstava lastnih izdelkov na Ljubljanskem vele-
sejmu od 1. do 10. septembra 1923 (paviljon
„I“ št. 407).

Nikar ne zamudite posetiti

INGERJEV

oddelek št. 155 na Ljubljanskem
velesejmu.